

Neziskové organizace v ČR a informační technologie

QUO VADIS

**„NEZISKOVÉ ORGANIZACE V ČR
A INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE“**

1. Úvod (3)

- 1.1 Základní informace
- 1.2 Nástin zkoumané problematiky

2. Cíle průzkumu (3)

3. Metoda průzkumu (4)

- 3.1 Hlavní úkoly při realizaci průzkumu
- 3.2 Metodologie sběru dat
- 3.3 Výběr vzorku respondentů, jeho velikost a struktura
- 3.4 Nástroj sběru dat
- 3.5 Zpracování dat

4. Výsledky třídění prvního a druhého stupně (13)

- 4.1 Technické zázemí (počítače a jiná technika) a jeho plánování
- 4.2 Znalost informačních technologií
- 4.3 Nezisková organizace a Internet

5. Shrnutí výsledků (32)

6. Závěr (34)

7. Příloha (35) – přehled použitých pojmů a zkratk

1. Úvod

1.1. Základní informace

Tento celorepublikový dotazníkový průzkum probíhající od února do října 2003 je součástí projektu „Neziskové organizace v ČR a informační technologie“ podpořeného EU v rámci programu Phare 2000, jehož implementační agenturou pro Českou republiku je Nadace rozvoje občanské společnosti (www.nros.cz). Hlavním koordinátorem všech průzkumových aktivit, tvůrcem dotazníku, designerem průzkumu a autorem většiny interpretací získaných dat je obecně prospěšná společnost Attavena (www.attavena.cz). Za odbornou stránkou stojí TNS Factum Praha – agentura pro výzkum trhu a veřejného mínění (www.tns-factum.cz). Užitečné konzultace poskytlo a interpretaci významné části výsledků provedlo občanské sdružení Econnect (www.ecn.cz).

Sponzorské dary do motivační soutěže věnovala počítačová firma Mironet Computers České Budějovice.

1.2. Nástin zkoumané problematiky

Využívání moderních informačních technologií (e-mailu, Internetu, informačních databází apod.; dále souhrnně jako IT) se pro každodenní práci stává čím dál tím více běžnou nutností. Tuto nutnost si na rozdíl od minulých let uvědomuje již většina organizací. Jedná se jak o komerční firmy či vzdělávací instituce tak i o neziskové organizace. Handicapem neziskových organizací je však horší a často problematické zajištění jejich provozu. Starosti se sháněním finančních prostředků na jejich hlavní projekty často odsunují do pozadí starost o vývoj a stabilitu organizace jako takové. Nezbyvají prostředky na vzdělávání pracovníků, ani na „držení kroku a tempa“ s konkurencí. Odkládání řešení těchto základních článků strategie rozvoje organizace zpětně snižuje úspěšnost fundraisingových aktivit a kruh se uzavírá...

Z výsledků následujícího průzkumu vyplývá, že naprostá většina (přes 90 %) neziskových organizací vlastní počítač nebo k němu má alespoň přístup. Velmi podobná je také situace v přístupu k Internetu. Na druhou stranu je rovněž patrná převaha vlastnictví výpočetní techniky nad znalostmi jejího maximálně účelného využití. Dobrá uživatelská znalost moderních informačních technologií může podstatně zefektivnit naprostou většinu činností dané organizace (od fundraisingu, PR a propagace organizace přes administrativu až po samotné řešení hlavních projektů a činností organizace). O tom, jaký je současný stav českého neziskového sektoru v oblasti potřeb, dovedností a překonávání problémů spojených s otázkou využívání moderních informačních a prezentačních technologií, pojednávají výsledky průzkumu obsažené ve čtvrté kapitole.

2. Cíle průzkumu

Hlavním cílem průzkumu bylo zmapovat vztahy neziskového sektoru k IT, a to především v oblastech:

- ▶ kvantity i kvality technického vybavení NNO
- ▶ plánování a financování technického zázemí NNO
- ▶ zájmu o vzdělávání pracovníků NNO v oblasti IT
- ▶ potřeb služeb či informací pro NNO v oblasti IT
- ▶ frekvence a zaměření ve využívání Internetu
- ▶ potřeb, přínosů a omezení v oblasti IT

Vedlejším cílem bylo vytvořit studii, od které by se mohlo odvíjet pozorování změn a nástin směřování a rozvoje českých neziskových organizací ve výše uvedených oblastech.

3. Metoda průzkumu

3.1. Hlavní úkoly při realizaci průzkumu

Dosažení cílů průzkumu vyžadovalo realizaci následujících hlavních úkolů:

- ▶ Zpracovat podrobný plán řešení průzkumu a sehnat na průzkum finanční prostředky
- ▶ Na základě definovaných cílů určit dílčí oblasti průzkumu a vytvořit dotazník
- ▶ Definovat cílové skupiny respondentů (právní formy NNO)
- ▶ Vytvořit filtr pro předvýběr NNO ze základního souboru všech definovaných právních forem NNO v ČR
- ▶ Provést konečný výběr NNO, jež mají být dotázány, a vytvořit jejich databázi
- ▶ Realizovat samotný průzkum mezi 1 400 NNO (tzn. kontaktovat je formou dotazníku zaslaného poštou a zajistit co nejvyšší návratnost)
- ▶ Získané odpovědi podrobit logické kontrole, zakódovat je a zpracovat pomocí speciálního software
- ▶ Definovat vztahové jevy pro třídění II. stupně
- ▶ Provést analýzu třídění I. a II. stupně
- ▶ Interpretovat získané výsledky a poznatky
- ▶ Zpracovat závěrečnou zprávu z průzkumu

3.2. Metodologie sběru dat

Vstupní údaje jsou výsledkem kvantitativního dotazníkového sociologického šetření. Dotazník byl distribuován respondentům prostřednictvím pošty. Druhou alternativou pro kontaktované neziskové organizace byla možnost vyplnit on-line dotazník na Internetu na stránkách <http://www.attavena.cz/eradce/index.php>.

Vlastní sběr dat probíhal ve dnech 19. března – 9. května 2003.

3.3. Výběr vzorku respondentů, jeho velikost a struktura

Výběr a velikost vzorku respondentů

Výběr vzorku respondentů byl postaven na základě metody kvótního výběru. Kvótními znaky bylo sídlo NNO (NUTS 2) a právní forma NNO (tzn. nadace a nadační fondy¹, obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a církevní organizace). Jako základní soubor nám posloužily neziskové organizace uvedené v databázi Firemní monitor firmy Albertina Data, s.r.o. Z výběru byly předem vyloučeny ty organizace, jejichž adresa byla při posledním ověřování nefunkční a rovněž ty, u nichž byla aktualizace všech údajů v databázi starší než dva roky. Dále byly ve vzniklé databázi sloučeny kategorie občanské sdružení (svaz, spolek, společnost) a organizační jednotka sdružení do jedné skupiny s pracovním názvem „občanské sdružení“ čítající 76 412 subjektů, z ní byly pomocí filtru vyloučeny organizace, které měly v názvu následující slova či jejich kombinace: „bytové or nájemník* or obyvatel*, komora or jednota or odborov* or OS or ČMOS, škol* or rodič* or gymnáz* or vysokoškol*, syndikát or cech, chovatel* or zahrádkář*, tábornic* or honební*, automotoklub or AMK, aeroklub or FC or hockey or hokej* or HC“. Tím jsme získali předvýběr čítající 23 082 organizací výše uvedených právních forem.

¹ oba právní typy byly pro účely analýzy sloučeny do jedné kategorie z důvodu nízkého zastoupení respondentů v obou skupinách

Výběrový soubor byl stanoven v rozsahu 1 400 respondentů v níže uvedené struktuře:

VÝBĚROVÝ SOUBOR (N=1400)	KÓD KRAJE (NUTS 2)								CELKEM
	1	2	3	4	5	6	7	8	
právní forma neziskové organizace									
nadace	30	5	6	6	8	10	8	5	78
nadační fond	50	9	23	11	25	31	30	15	194
o.p.s.	39	12	21	18	19	31	20	15	175
o.s.	103	60	70	60	80	85	55	50	563
církev	35	29	43	43	49	102	43	46	390
CELKEM	257	115	163	138	181	259	156	131	1400

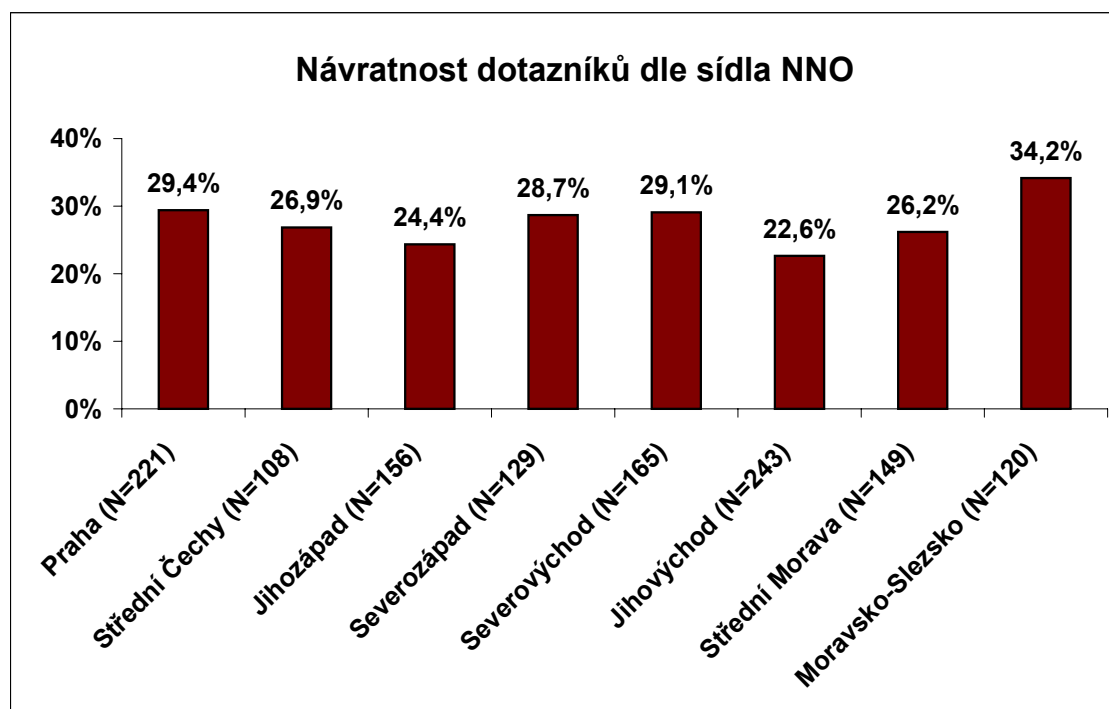
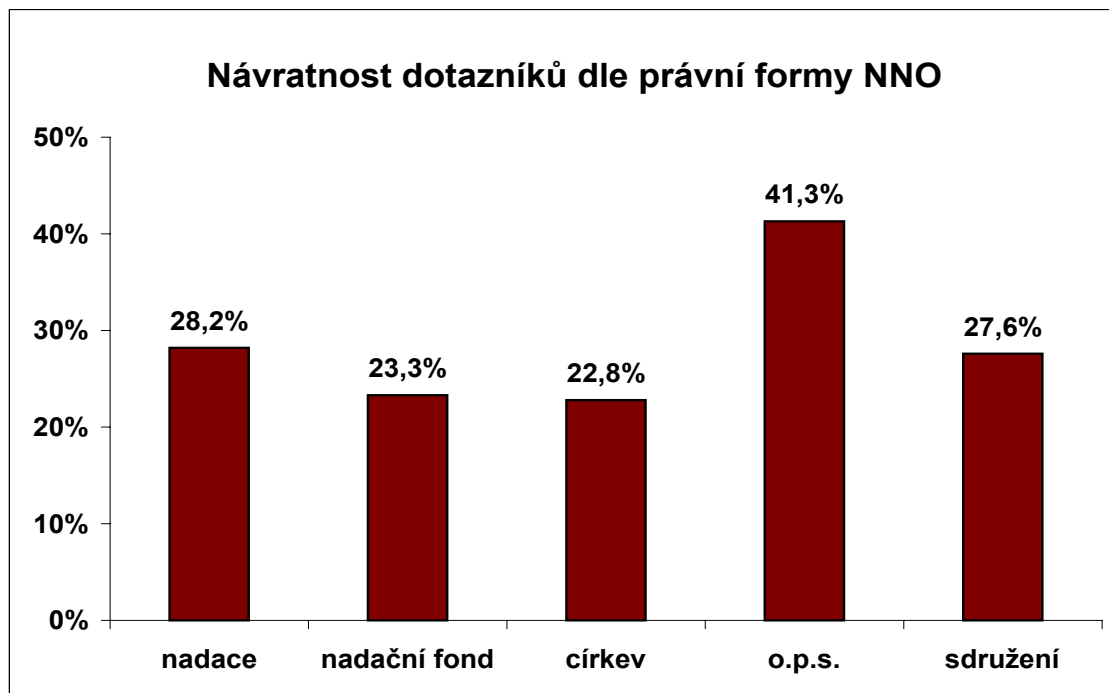
KÓD	NUTS 2	KRAJE TVOŘÍCÍ DANÝ NUTS 2
1	Praha	Praha
2	Střední Čechy	Středočeský kraj
3	Jihozápad	Jihočeský a Plzeňský kraj
4	Severozápad	Karlovarský a Ústecký kraj
5	Severovýchod	Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj
6	Jihovýchod	Vysočina a Jihomoravský kraj
7	Střední Morava	Olomoucký a Zlínský kraj
8	Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj

Tato struktura NNO kopíruje reálný poměr v počtu mezi jednotlivými právními formami NNO v daném NUTS 2 v ČR s výjimkou právní formy občanských sdružení, jejichž podílové zastoupení bylo desetkrát sníženo, aby v početně omezeném výběrovém souboru 1 400 respondentů netvořila tato právní forma naprostou většinu.

Z 1 400 rozeslaných dopisů jich bylo Českou poštou vráceno 109 (7,8%) z důvodu nedoručitelné adresy. K termínu ukončení průzkumu jsme obdrželi 363 odpovědí, z nichž bylo 352 platných (tzn. jednalo se o dotazníky, v nichž byly vyplněny všechny údaje důležité pro vyhodnocení výzkumu). Návratnost tedy dosáhla 27,3%, což je na tento typ dopisní formy průzkumu velmi uspokojivý výsledek. Návratnost dotazníků dle právní formy organizace a dle jejího sídla je uvedena níže v grafech G01 a G02.

Návratnost dotazníků dle právní formy NNO (G01) a dle sídla NNO (G02)

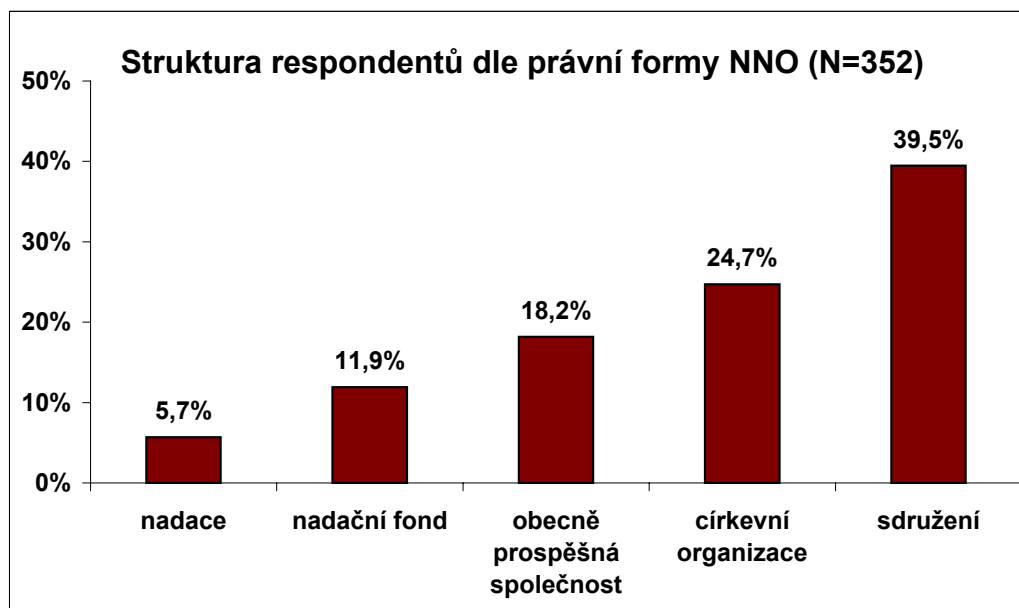
Na otázky průzkumu nejvíce odpovídaly obecně prospěšné společnosti – odpověděla téměř každá druhá oslovená (41,3%). Nejmenší snahu odpovídat měly církevní NNO (22,8%). Některé komentáře z jejich strany (typu: „počítače nepotřebujeme“, „odmítáme komunikovat prostřednictvím e-mailů“, „žádná naše farnost nedisponuje moderní technikou“ apod.) by mohly vysvětlit jejich nižší spolupráci tím, že se o moderní informační technologie zajímají v menší míře než ostatní formy NNO, a tudíž se u nich zaměření dotazníku neseťkalo s takovou odezvou.

Míra návratnosti dotazníků z jednotlivých částí republiky (NUTS 2) byla poměrně vyrovnaná. S podílem 34,2% bylo nejlepší Moravsko-Slezsko (kraj Moravskoslezský). Relativně nejméně často odpovídaly NNO z regionu Jihovýchod, tzn. kraje Vysočina a Jihomoravský kraj (22,6% organizací).

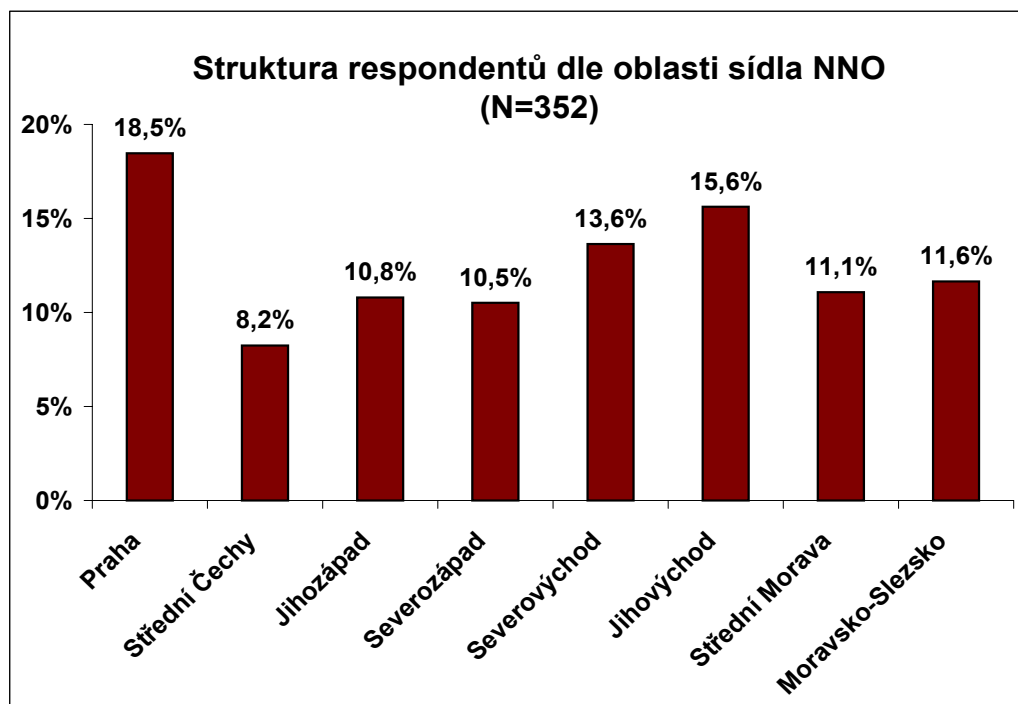
Struktura respondentů dle právní formy NNO (G03)

Struktura respondentů zhruba kopíruje reálný poměr mezi počty neziskových organizací jednotlivých právních forem v ČR s výjimkou právní formy občanských sdružení, jejichž zastoupení bylo oproti reálnému stavu desetkrát sníženo již při samotném výběru.

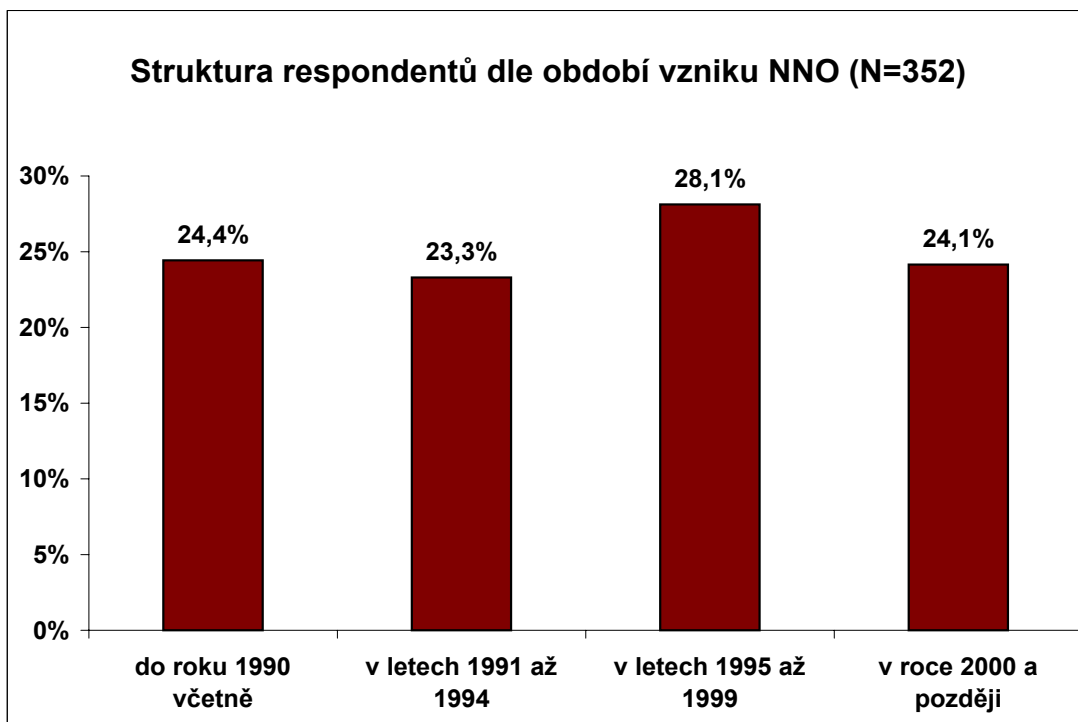
Struktura respondentů dle oblasti sídla NNO (G04)

Uvedená struktura kopíruje reálný poměr v počtu mezi jednotlivými právními typy NNO v daném NUTS 2 v ČR opět s výjimkou právní formy občanských sdružení, jejichž podílové zastoupení bylo desetkrát sníženo již při samotném výběru.

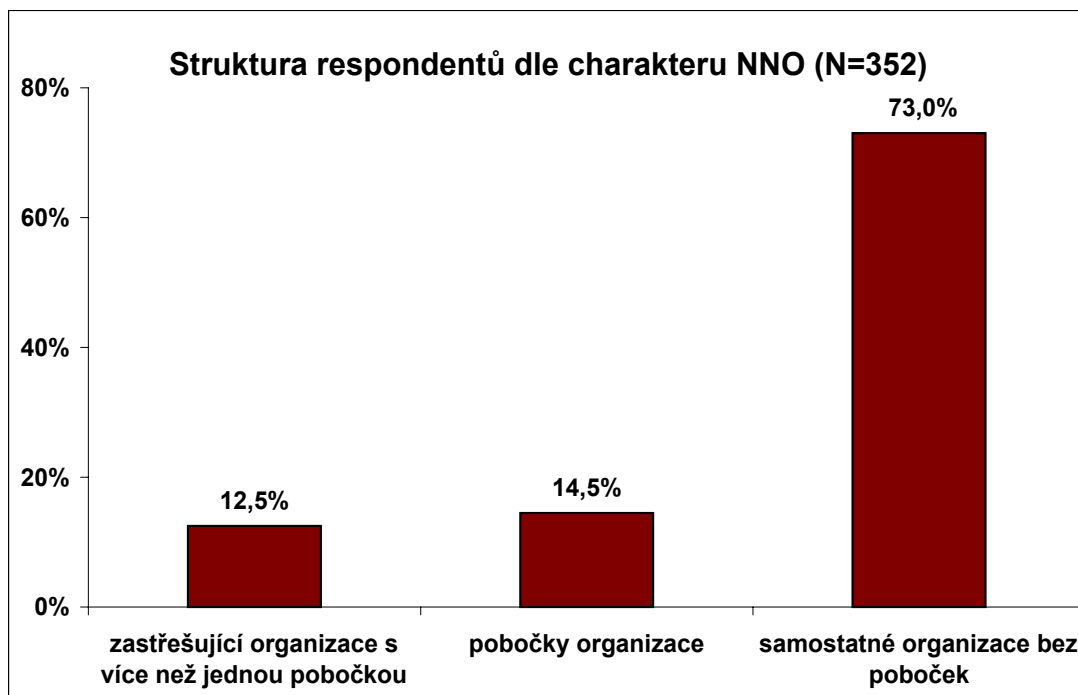
struktura respondentů dle období vzniku NNO (G05)

Z celkem 352 organizací, jež na otázky výzkumu odpověděly, jich 24,4% vzniklo do roku 1990 včetně, 23,3% v letech 1991 až 1994, 28,1% v letech 1995 až 1999 a 24,1% v roce 2000 a později. Pokud se týká stáří organizace, je tedy struktura souboru respondentů poměrně vyrovnaná, z každé kategorie odpovídalo přibližně stejné množství respondentů.

Struktura respondentů dle charakteru NNO (G06)

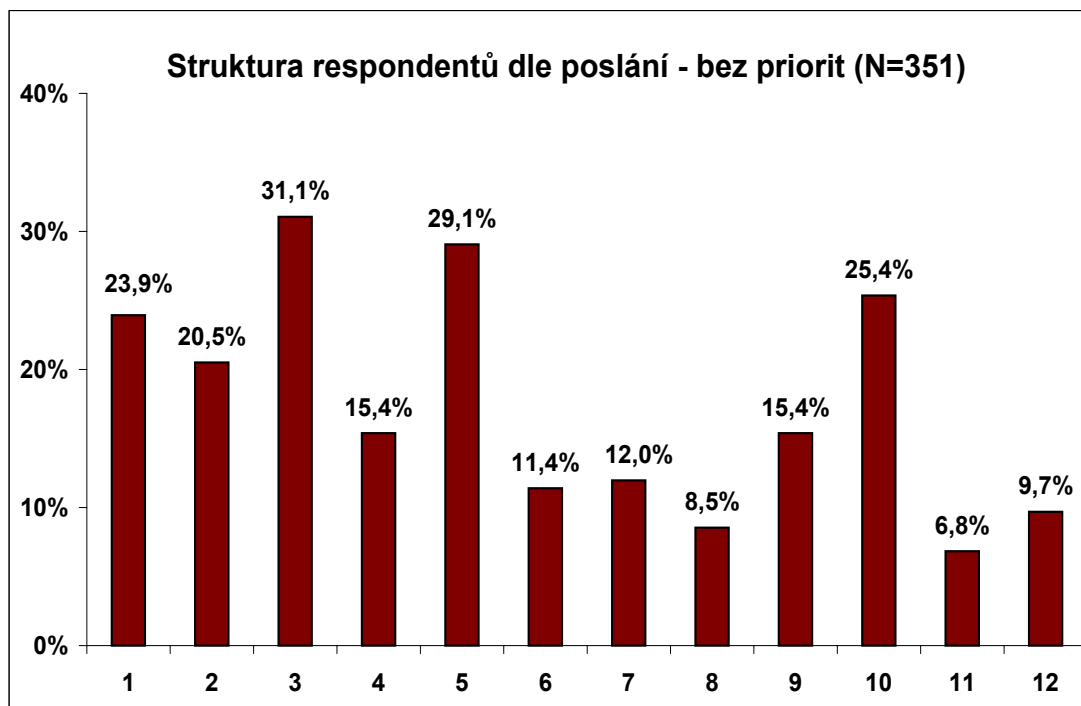
Jednoznačně převažujícím charakterem respondentských NNO byly samostatné organizace bez poboček (73%), což je v souladu s reálným počtem takovýchto organizací a s jejich převažujícím podílem ve srovnání s organizacemi jiného charakteru.

Struktura respondentů dle oblastí aktivit a služeb NNO (G07)

Respondenti mohli v této otázce uvádět jednu až tři oblasti aktivit své NNO. V případě, že uvedli více hlavních aktivit, řadili je dle jejich důležitosti (1. místo = nejdůležitější). Graf G07 ukazuje souhrnně procenta NNO dle aktivit bez ohledu na to, na kterém pořadí byla aktivita uvedena.

Součet procent u grafu převyšuje 100%, neboť respondent měl možnost volby jedné, dvou nebo tří oblastí aktivit.

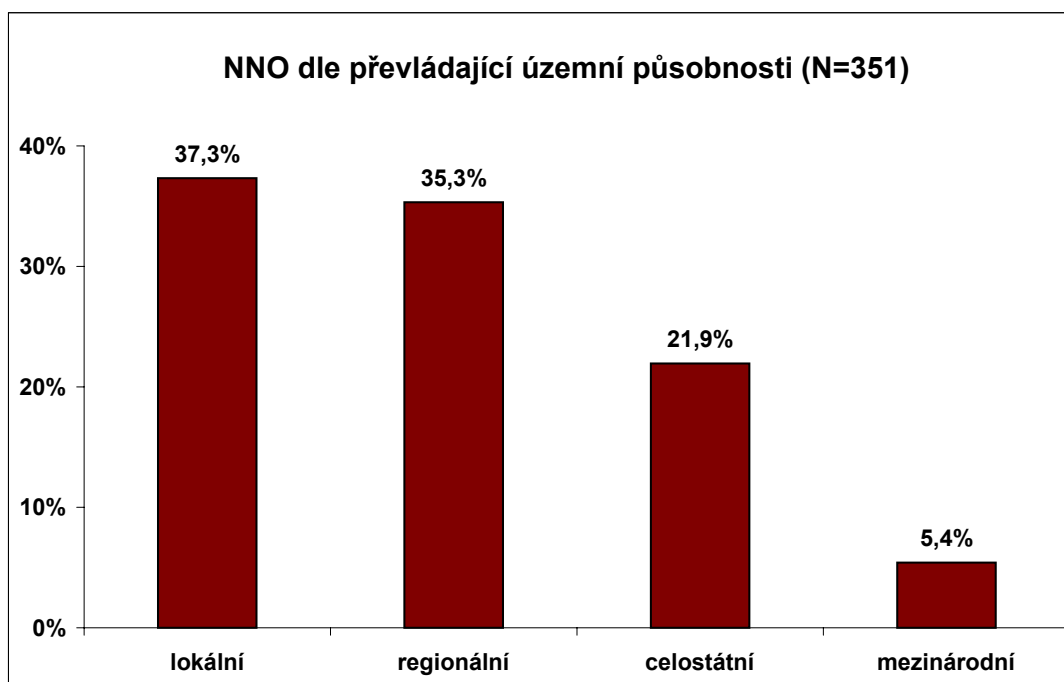
- 1 kultura a umění
- 2 rekreace, sport a tělovýchova
- 3 vzdělávání a výzkum
- 4 zdraví, zdravotní služby
- 5 sociální služby
- 6 ekologie (péče o životní prostředí)
- 7 komunitní rozvoj (rozvoj obce, města)
- 8 občanskoprávní poradenství a osvěta, ochrana práv
- 9 dobročinnost (charita)
- 10 náboženství, církve
- 11 servisní služby pro neziskové organizace
- 12 jiné oblasti činnosti

Nejvíce dotázaných neziskových organizací působí ve vzdělávání a výzkumu (31,1% – z toho 15,7% NNO uvedlo toto poslání jako svou prioritu) a v sociálních službách (29,1% – pro 18,8% NNO je tato činnost prioritní). Nejméně organizací má své poslání v poskytování servisních služeb pro ostatní NNO (6,8% – přičemž většina NNO je staví až na třetí místo v žebříčku priorit) a v poskytování občanskoprávního poradenství a ochrany práv (8,5% – pro většinu NNO zároveň není toto poslání prioritní).

Z jiných uvedených oblastí činnosti výrazně převládá práce s dětmi a mládeží (20,6%) a integrace handikepovaných občanů (11,8%).

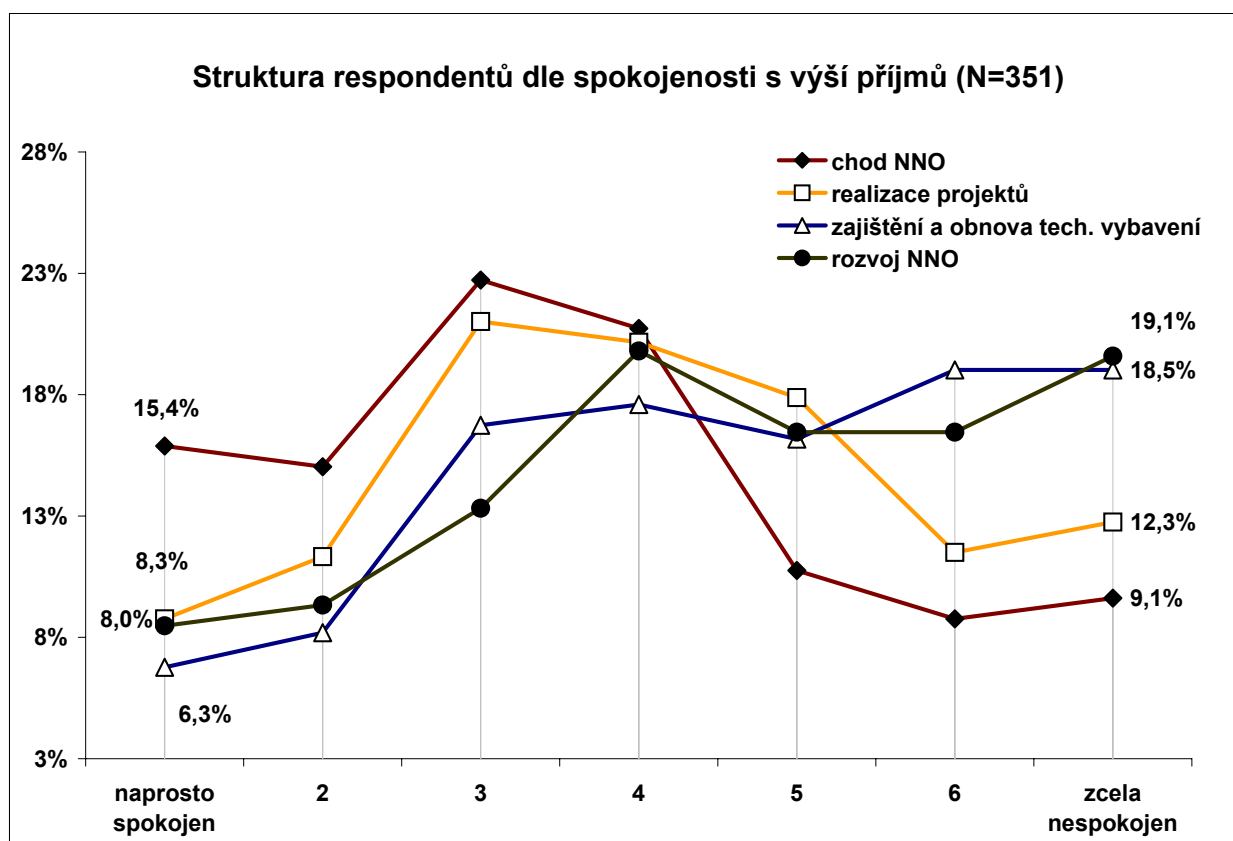
Struktura respondentů dle převládající územní působnosti NNO (G08)

Nejvíce organizací (37,3 %) má lokální působnost, nejméně z nich pak působí na poli mezinárodním (5,4 %).

Struktura respondentů dle spokojenosti s výší příjmů NNO (G09)

Co se týče finančního zabezpečení, nejméně spokojeny jsou neziskové organizace s výší finančních prostředků na rozvoj organizace (19,1%), těsně následuje nespokojenost s finančními prostředky na zajištění a obnovu technického vybavení (18,5%). Naopak nejvíce spokojené jsou organizace s finančními prostředky na běžný chod NNO (15,4% uvedlo „naprosto spokojeni“).

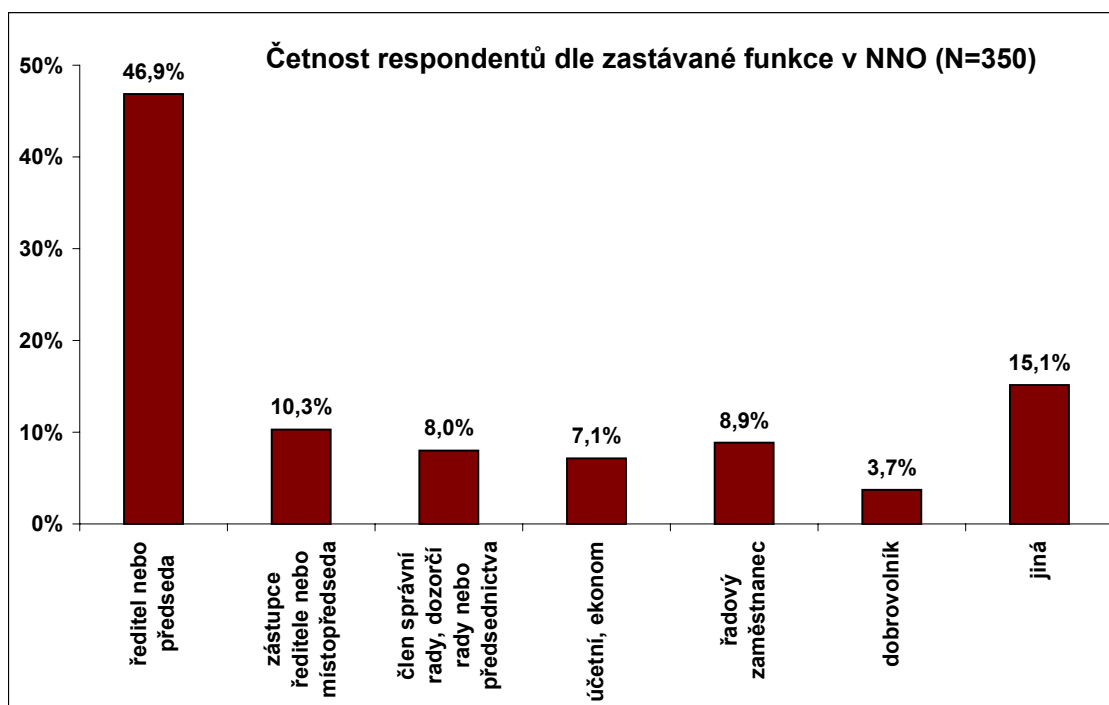
Spokojenost NNO s finančními prostředky se dá shrnout takto:

SPOKOJENOST S VÝŠÍ PŘÍJMŮ NNO (N = 351)	zcela a spíše spokojeni	napůl spokojeni, napůl nespokojeni	zcela a spíše nespokojeni
běžný chod NNO	52,1%	20,2%	27,7%
realizace projektů	39,6%	19,7%	40,7%
zajištění a obnova technického vybavení	30,2%	17,1%	52,7%
rozvoj NNO	29,6%	19,3%	51,1%

Podrobnější pohled na míru spokojenosti na škále 1 = naprosto spokojeni až 7 = zcela nespokojeni pro jednotlivé oblasti příjmů peněz znázorňuje graf G09.

Struktura respondentů dle pozice osoby v NNO, která dotazník vyplnila (G10)

Osob, které vyplňovaly dotazník, jsme se ptali na jejich nejvyšší zastávanou funkci v organizaci. V převažující míře odpovídali za organizaci ředitelé nebo předsedové organizace (46,9%), nejméně často dobrovolníci (3,7%). Z jiných zastávaných funkcí (15,1% z celkového počtu NNO) bylo nejvíce farářů či duchovních (podíl 37,7%).

Uvedená struktura respondentů je pro získaná data o NNO velmi příznivá – dá se totiž předpokládat, že vedoucí pracovníci organizace se mohou k jednotlivým pokládaným otázkám vyjádřit kvalifikovaněji než právě třeba dobrovolní pracovníci.

3.4 Nástroj sběru dat

Nástrojem sběru dat byl tištěný dotazník sestávající ze čtyř bloků – „Technické zázemí (počítače a jiná technika) a jeho plánování“ – deset otázek, „Znalost informačních technologií a trénink“ – čtyři otázky, „Vaše organizace a Internet“ – šest otázek, „Obecné informace o nestátních neziskových organizacích“ – osm otázek charakterizujících respondentskou organizaci. V dotazníku byly použity převážně polouzavřené otázky, doplněné otázkami otevřenými za účelem poskytnutí co největší možnosti sebevyjádření respondentovi a rovněž otázky uzavřené s hodnotící škálou. Kombinace jednotlivých typů otázek kladla vyšší nároky na kódování a zpracování dat. Dotazník byl rozeslán společně s průvodním dopisem a obálkou se zpáteční adresou poštou na adresy jednotlivých NNO z konečného výběru. Náklady na poštovné hradil adresát – Attavena, o.p.s.

S cílem zvýšit návratnost dotazníku bylo dva týdny před definitivním uzavřením průzkumu rozesláno celkem 500 pohlednic náhodně vybraným NNO, které předtím již obdržely papírový dotazník, s prosbou o jeho vyplnění a s nabídkou možnosti vyplnění on-line podoby dotazníku na udané internetové adrese. Jako reakce na tuto výzvu bylo získáno dalších 150 vyplněných dotazníků.

Významným motivačním prvkem průzkumu byla soutěž o hmotné ceny a nabídku počítačových školení zdarma. Do soutěže se zapojilo celkem 122 organizací, z toho 119 odpovědí bylo platných (tzn. zaslaných v termínu a s udáním kontaktu). Těchto 119 NNO bylo zařazeno do soutěže o ceny. Z celkového počtu dotazníků došlých do ukončení soutěže (tzn. do 10. dubna 2003) to činí 55,6%.

3.5 Zpracování dat

Dotazníky byly přepisovány do datových matic v programu MS Excel a zpětně podrobeny náhodné kontrole. Statistické zpracování zajistila agentura pro výzkum trhu a veřejného mínění TNS Factum Praha. Toto zpracování bylo provedeno v programu SPSS/PC+. Grafy a tabulky byly vypracovány v programech MS Word a MS Excel.

Data byla podrobena univariační a bivariační analýze. Výsledky třídění I. stupně (univariační analýza) jsou prezentovány ve formě grafů. Třídění II. stupně (bivariační analýza) je převážně prezentováno ve formě tabulek s komentářem daného jevu. V těchto tabulkách se pracuje s řádkovými procenty, tzn. že součet relativních četností v řádku činí 100%. V každé tabulce, která obsahuje tříděná data, je v záhlaví uveden počet respondentů (N), který vstupoval do analýzy, tj. počet NNO, které na danou otázku odpověděly.

Závěrečná zpráva obsahuje vedle tabulek a grafů rovněž textovou interpretaci nejdůležitějších zjištění, na které se spolupodílelo občanské sdružení Econnect.

Ve vztahu k provedenému výzkumu a k výpovědní hodnotě získaných poznatků z výzkumu je třeba vzít v úvahu tato základní fakta:

U průzkumu, který byl realizován jako kombinace dotazníku zasílaného poštou (poštovní anketa) a on-line výzkumu (tj. zahrnoval vyplnění rozsahem i formou shodného dotazníku umístěného na určených internetových stránkách) nejsou výsledky za právní formy NNO a regiony plně reprezentativní, a to z těchto důvodů:

- nejednalo se o kvótní výběr, nýbrž o záměrný výběr, neboť při předvýběru z databáze evidovaných neziskových organizací v ČR byla oproti ostatním právním formám razantně (mnohonásobně) redukována největší a nejrůznorodější skupina „občanské sdružení“
- u formy poštovní ankety (tj. dotazníku zasílaného poštou na adresy potenciálních respondentů výzkumu) ani u on-line dotazování nelze zaručit dodržení poměrů / kvót z hlediska právních forem a regionů NUTS2 (=výsledek je neovlivnitelný organizátorem výzkumu, u této formy totiž funguje „samovýběr“, neboť na dotazník reagují především aktivnější zástupci NNO, kteří mají k tématu či organizátorovi výzkumu lepší vztah).

V tomto případě není tedy možné tvrdit, že se jedná o reprezentativní průzkum názorů NNO, jehož závěry se dají z hlediska regionů a právních forem bezezbytku vztáhnout na celou Českou republiku.

Můžeme pouze konstatovat, že výsledky výzkumu a získané poznatky z něj poměrně věrně reflektují reálné názory, potřeby a informovanost jednotlivých právních forem NNO v ČR. Výsledky průzkumu lze zobecňovat na vybrané právní formy neziskových organizací v České republice (tzn. na nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a církevní organizace), avšak nelze tvrdit, že jsou reprezentativní.

Získané poznatky a závěry z provedeného průzkumu je nicméně možno dobře využít jak pro vlastní činnost neziskových organizací zkoumaných právních forem a pro jejich PR, tak i pro fundraising a jako podklad pro další podobné průzkumy v oblasti činnosti neziskového sektoru v ČR.

4. Výsledky třídění prvního a druhého stupně

4.1 Technické zázemí (počítače a jiná technika) a jeho plánování

Použijeme velké zjednodušení a pokusíme se popsat typickou českou neziskovou organizaci – taková NNO bude mít nejspíše jeden vlastní počítač (nebo k němu bude mít alespoň přístup odjinud), software kupuje s ohledem na jeho cenu a používá především textové programy, nemá lokální počítačovou síť, považuje počítačové vybavení své organizace za vyhovující co do počtu i kvality a ke správě tohoto vybavení využívá dobrovolníků.

Přístup k PC (odpovídalo 352 NNO)

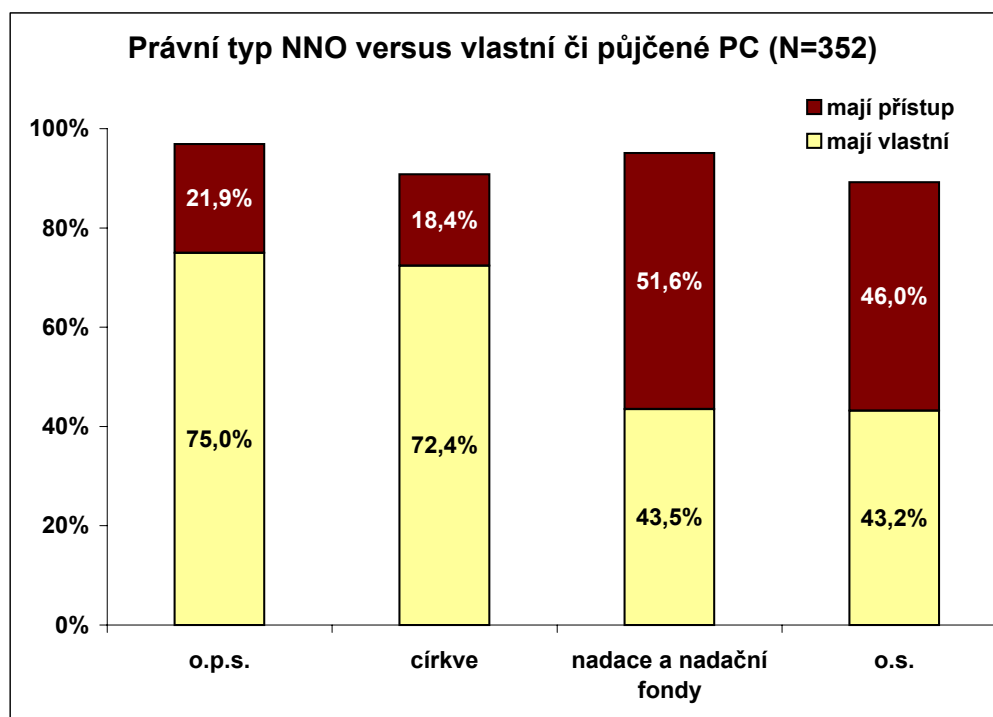
Téměř 90% NNO v ČR má zajištěn přístup k počítači (56,3% z nich má počítač vlastní). 6% organizací uvedlo, že počítač sice nemá, ale ke své práci by jej potřebovalo. Tato skutečnost tedy kopíruje trend v komerční i státní sféře, kde se počítač stává nezbytným pracovním nástrojem.

Charakter NNO

Nejvíce vlastních počítačů mají dle očekávání „zastřešující“ organizace s více než jednou pobočkou a pobočky takových organizací (u obou disponuje vlastními počítači téměř 75%), nejméně pak organizace samostatné bez poboček (pouze cca každá druhá má vlastní PC).

Právní formy NNO (G11)

U různých právních forem neziskových organizací se v souvislosti s jejich možností využívat počítače, projeví rozdíly v tom, nakolik organizace daného typu využívá své vlastní počítače a nakolik počítače cizí. Přestože se celková míra využívání počítačů u těchto organizací nijak výrazně neliší, výrazně vyšší počet vlastních počítačů mají obecně prospěšné společnosti a církevní organizace, zatímco nadace a sdružení přibližně z poloviny využívají počítačů, které nevlastní (mají je zapůjčené, nebo je využívají mimo sídlo organizace). Pravděpodobnou příčinu patrného rozdílu v úrovni vybavení počítači mezi obecně prospěšnými společnostmi a sdruženími, můžeme hledat v úspěšnějším fundraisingu o.p.s. s cílem získat technické vybavení. Téměř polovina o.p.s. totiž v průběhu posledních pěti let získala

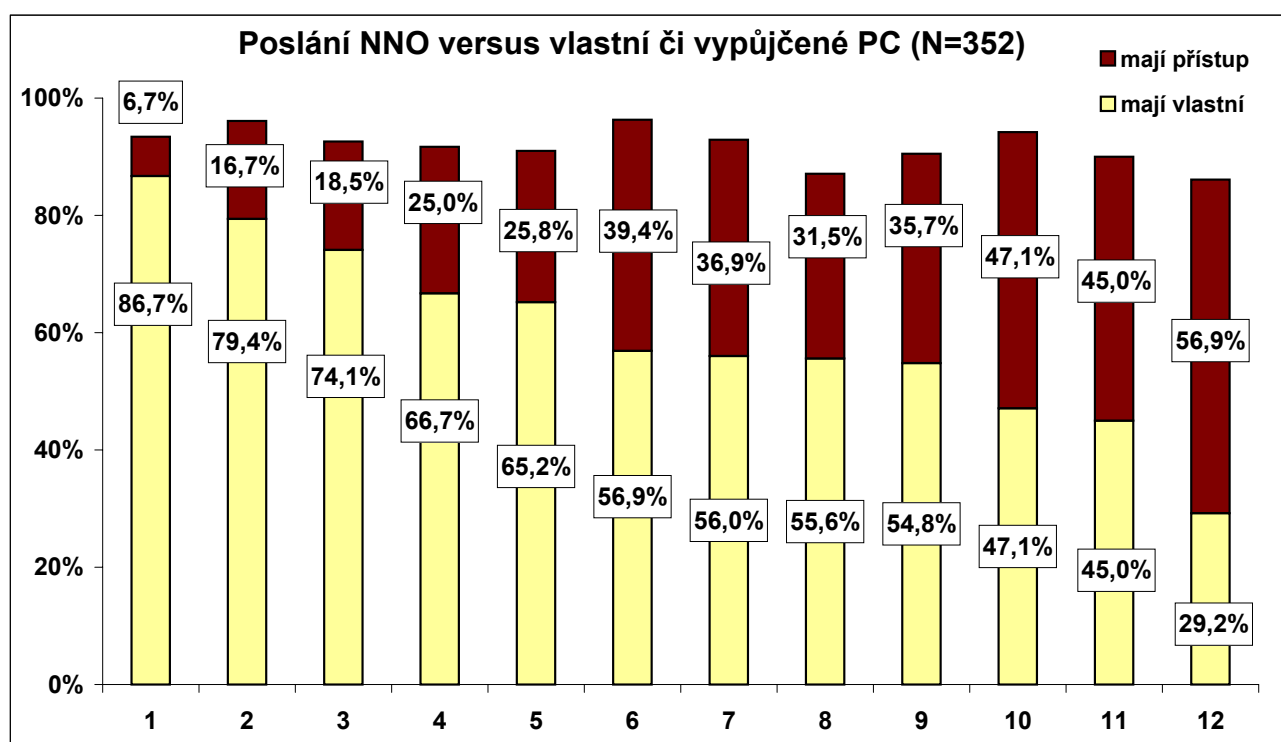

grant, z něhož pořídila technické vybavení. Naopak mezi sdruženími uvedla přibližně pouze čtvrtina, že získala v tomto období podobný grant. Téměř polovina sdružení dokonce uvedla, že o žádný grant nežádala, přestože organizace o této možnosti věděly.

Mírný rozpor lze vysledovat ve výsledcích týkajících se církevních organizací. Ten je daný pravděpodobně odlišnou strukturou těchto organizací od ostatních zkoumaných NNO. Každá jedenáctá organizace počítač nepoužívá (a je mezi nimi i relativně vysoký podíl těch, které počítač vůbec nepotřebují), pokud však již církevní organizace počítač má, bývá většinou její vlastní. Míra využití půjčených počítačů je menší, než je tomu u ostatních forem organizací.

Oblast aktivit (G12)

Jak ukázaly výsledky, organizace působící v různých oblastech aktivit se stejně jako organizace různých právních forem liší v tom, nakolik mají zajištěn přístup k vlastním a nakolik k vypůjčeným počítačům. Jasně nejvyšší podíl vlastních počítačů mají organizace, působící v oblasti občanskoprávního poradenství a osvěty, v sociálních službách a na poli dobročinnosti (charitativní práce).

U občansko-právních organizací není tento podíl (87,6% z těchto NNO) překvapením, protože činnosti spojené s právními úkony dnes bez počítače prakticky nelze vykonávat. U organizací působících v oblasti sociálních služeb můžeme předpokládat, že v jejich činnosti zastává velký poměr administrativa, ať již jde o registraci klientů, korespondenci s ostatními organizacemi poskytujícími sociální služby apod. I pro ně je tedy počítač nezbytností pravděpodobně ve větší míře, než je tomu u jiných druhů organizací.¹ Velká část z charitativních organizací jsou organizace církevní, platí tedy pro ně to, co jsme již uvedli výše, na konci kapitoly Přístup k PC.

Za zmínku ještě stojí velmi vysoký podíl organizací působících v oblasti rekreace a sportu, které využívají půjčené počítačové vybavení (jde téměř o 57%).

¹ Organizace působící v oblasti sociálních služeb mají spolu s těmi, které působí na poli vzdělávání a výzkumu, přístup k počítačům zajištěn nejlépe, ať už jde o vybavení vlastní, anebo půjčené.

Spokojenost s výší příjmů

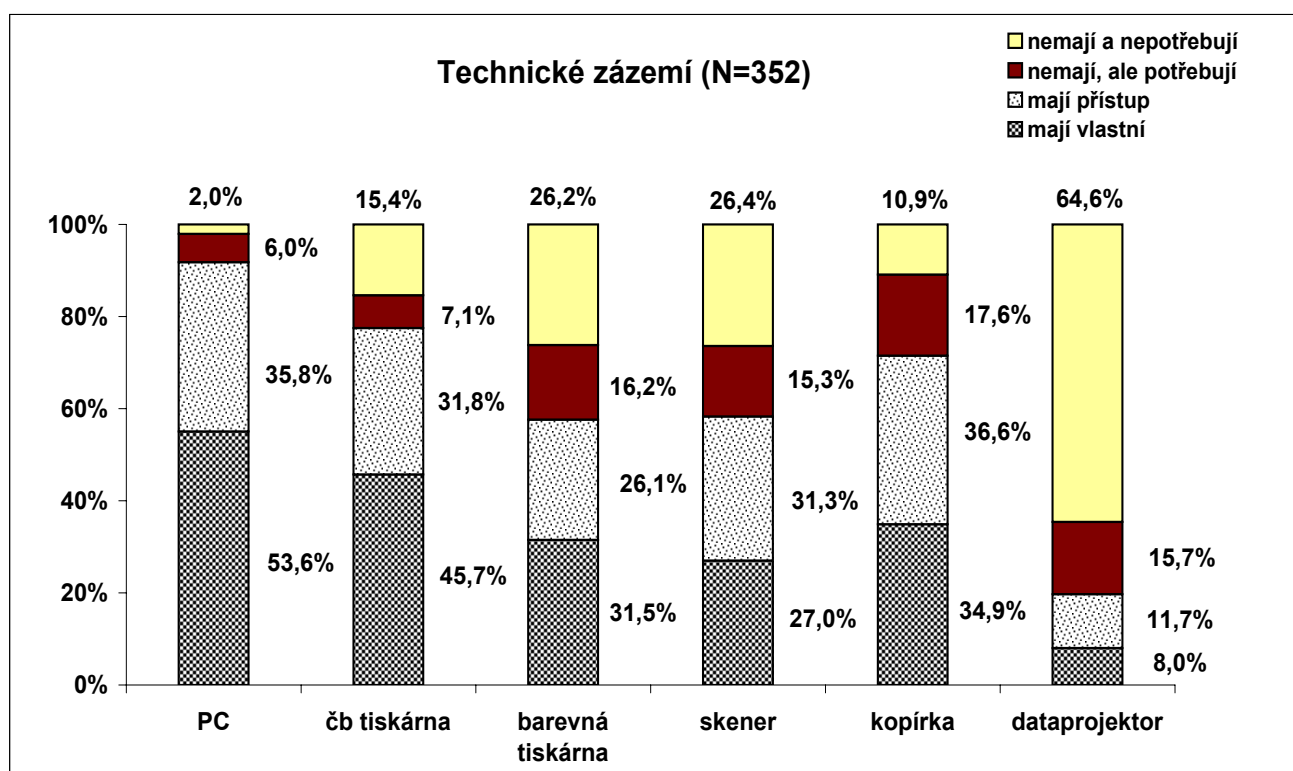
Skutečnost, že přibližně jedna ze 17 organizací přístup k počítači nemá, ačkoliv jej potřebuje, je poněkud překvapením, vzhledem k míře rozšíření počítačů ve společnosti a stále klesajícím nákladům na pořízení PC. I přesto bude hrát v těchto případech pořizovací cena této techniky svou nemalou roli. Jedná se totiž převážně o organizace, které jsou nespokojeny s výší svých příjmů jak na zajištění a obnovu technického vybavení, tak i na běžný chod organizace.

Závěr (přístup NNO I PC)

Obecně lze tedy říci, že lépe vybaveny počítači jsou obecně prospěšné společnosti a církevní organizace, zastřešující organizace a jejich pobočky a organizace působící v oblasti občanskoprávního poradenství a v sociálních službách. Přitom data popisující realizované fundraisingové aktivity ukazují, že organizace, které mají formu obecně prospěšných společností a organizace působící na poli sociálních služeb a občanskoprávního poradenství mají lepší přístup k počítačům díky svým úspěšným žádostem o grant na technické vybavení v uplynulých pěti letech. Tyto organizace současně také počítače nejvíce potřebují, anebo si nejvíce uvědomují výhody, jež jim může práce s počítači přinést – ve snaze získat finanční podporu na počítačové vybavení jsou ve srovnání s ostatními organizacemi výrazně aktivnější.

Ostatní technické vybavení (odpovídalo 352 NNO) (G13)

Za povšimnutí stojí rozdíl mezi počtem organizací, jež mají přístup k počítači, a těmi z nich, které mají zároveň možnost využít tiskárnu. Jak lze vyčíst z grafu, ne všechny NNO vlastní svůj počítač k němu vlastní i tiskárnu (pouze 45,7% ano). Zároveň převažuje podíl NNO, které tiskárnu nepotřebují nad těmi, které nepotřebují počítač (15,3% versus 2%). Vzhledem k tomu, že velká část organizací, jež mají přístup k počítači, má počítač jeden (plných 41%), je pravděpodobné, že tento počítač je využíván především na běžnou agendu spojenou s chodem organizace (účetnictví, psaní dopisů a oficiálních dokumentů...). Přitom právě pro vyřízení této agendy je nemožnost tisknout si dokumenty na vlastním zařízení poměrně závažným handicapem, jež může mít z dlouhodobého hlediska dopad na efektivitu využití používaného počítače (počítačů), tedy i na efektivitu zvládnání administrativy organizace. Na druhou stranu naprostá většina NNO využívá počítač k e-mailové komunikaci (přes 95%), k čemuž vlastnictví tiskárny není nezbytně nutné.

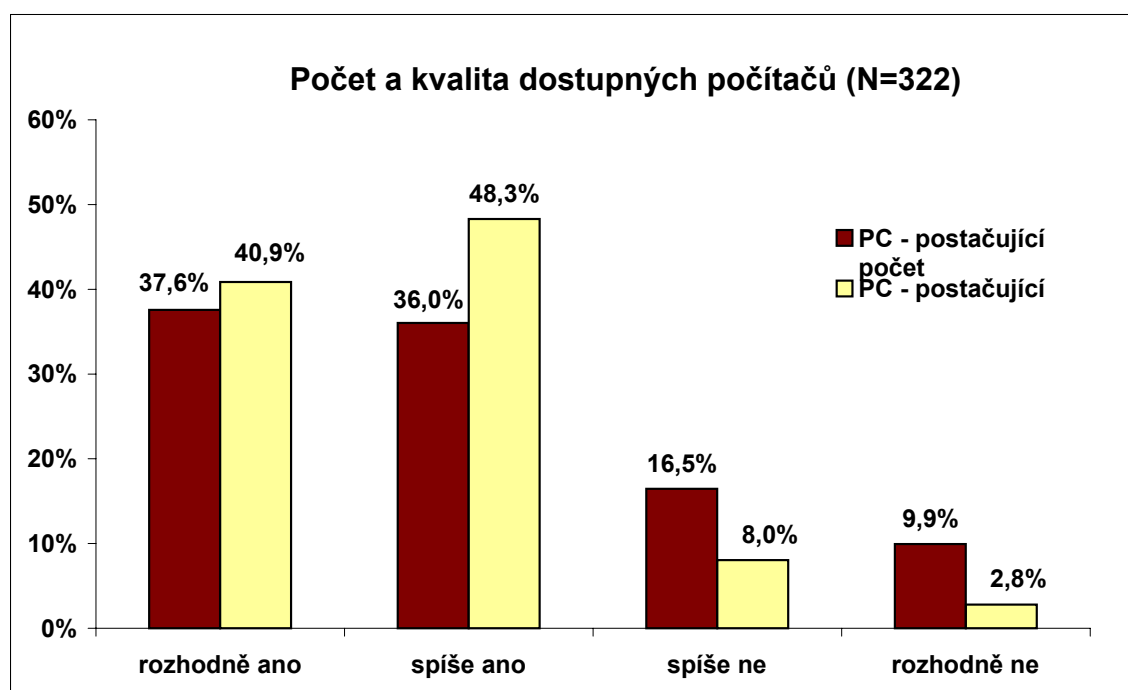

Závěr (ostatní technické vybavení)

Co se týká ostatního technického vybavení organizací, můžeme na základě výsledků průzkumu konstatovat, že nejlépe vybaveny (tzn. vlastními přístroji) jsou opět církevní organizace a obecně prospěšné společnosti, podle oblastí aktivit jsou to pak organizace působící v sociálních službách. Nejhůře jsou na tom občanské společnosti. Tyto výsledky opět korelují s fundraisingovou aktivitou a její úspěšností stejně jako u vybavenosti PC stanicemi. Ačkoliv se tedy ceny elektroniky neustále snižují, můžeme konstatovat, že získání grantových prostředků na pořízení technického vybavení je pro české NNO stále důležitým faktorem.

Spokojenost s počtem a kvalitou počítačů (odpovídalo 322 NNO vlastníci PC) (G14)

Většina z organizací považuje počet počítačů za dostačující (73,6%) a také se domnívá, že dostupné počítače vyhovují požadavkům na jejich práci (89,2%). To však nemusí znamenat, že české NNO jsou vybaveny velmi kvalitními počítači – pro práci v textových programech, posílání e-mailu či prohlížení Internetu (tři hlavní uváděné aktivity využití PC) stačí i průměrně výkonné počítače. Dvě stě NNO (62%) odpovědělo také na otázku zaměřenou na počet pracovníků na jednu PC stanici. Nejčastěji (37,2%) pracuje na jednom počítači pouze jeden pracovník.

Lokální počítačová síť (odpovídalo 322 NNO vlastníci PC)

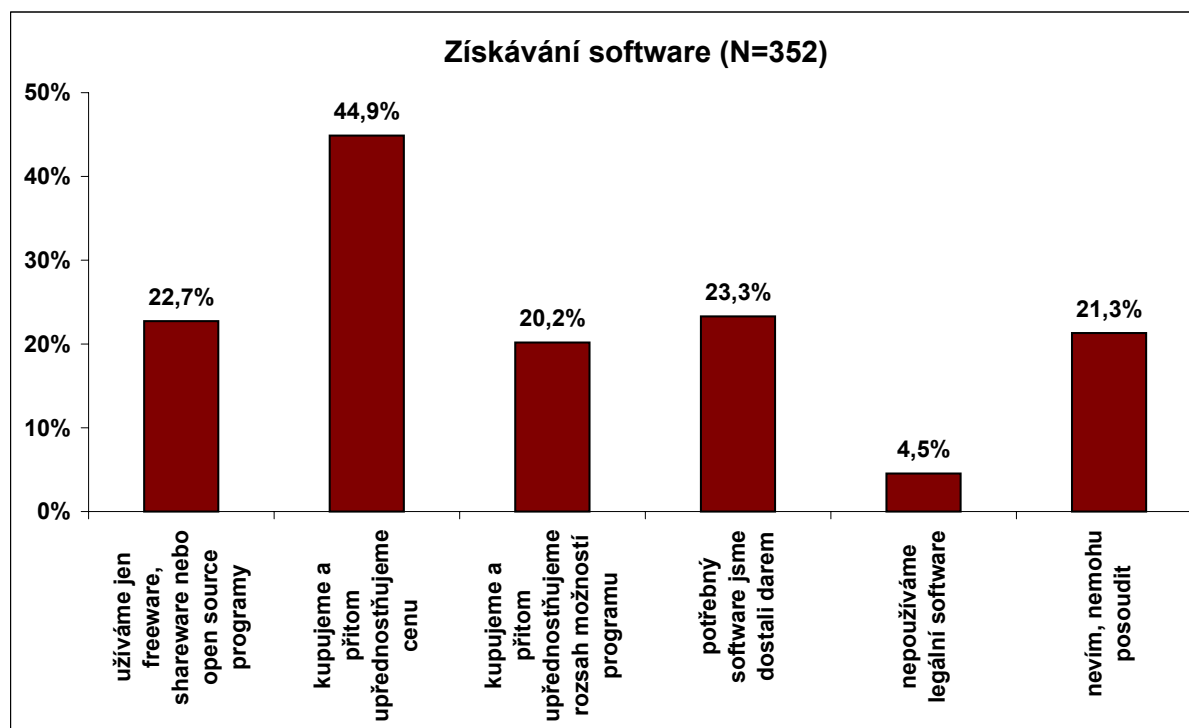
Vzájemné propojení počítačů umožňující rychlý přesun dat či jejich sdílení má třetina NNO (34,4%). Většinou se jedná o organizace, které vznikly v letech 1995 až 1999, tedy organizace fungující minimálně čtyři roky.

Využívání SW

V neziskových organizacích patří mezi nejvíce používané aplikace textové editory (88,5 %) a Internetové prohlížeče (62,4%). Na základě těchto výsledků můžeme usuzovat, že osobní počítače jsou používány hlavně k vyřizování administrativní agendy organizace a také to, že české NNO začínají v čím dál tím vyšší míře doceňovat Internet jako zdroj informací pro svou práci.²

Získávání SW (G15)

Necelá polovina organizací uvedla, že software nakupuje a při jejich nákupu se řídí především cenou. Skutečnost, že téměř každá dvacátá organizace přiznala využívání nelegálně získaného softwaru, potvrzuje, že pro NNO je legálně zakoupený software příliš nákladný, anebo svědčí o nedostatečném povědomí o rizicích, které při používání nelegálního softwaru hrozí. Vzhledem k citlivosti otázky týkající se nelegálního softwaru lze reálně předpokládat, že počet organizací, jež ve skutečnosti nelegální software využívají, je vyšší než čísla podchycená naším průzkumem.

Získávání SW versus charakter NNO a oblast aktivit

Z organizací, které uvedly, že se při koupi SW řídí rozsahem možností daného programu (a nikoli cenou) jich nejvíce působí v občanskoprávním poradenství a ochraně práv. Pokud jde o jejich charakter, pak jsou to zastřešující NNO s více než jednou pobočkou. U těchto typů NNO se dá předpokládat dostatečné finančně stabilní zázemí a stabilita umožňující pořízení speciálního software a rovněž i zvýšené požadavky na tento software.

² Nepředpokládáme, že se do výsledků studie promítá jiné používání techniky, než to, které souvisí s činností organizace (např. použití pro osobní potřeby). Neočekáváme, že by je respondenti zahrnuli mezi své odpovědi.

Bezplatné programy a jejich využití českými NNO

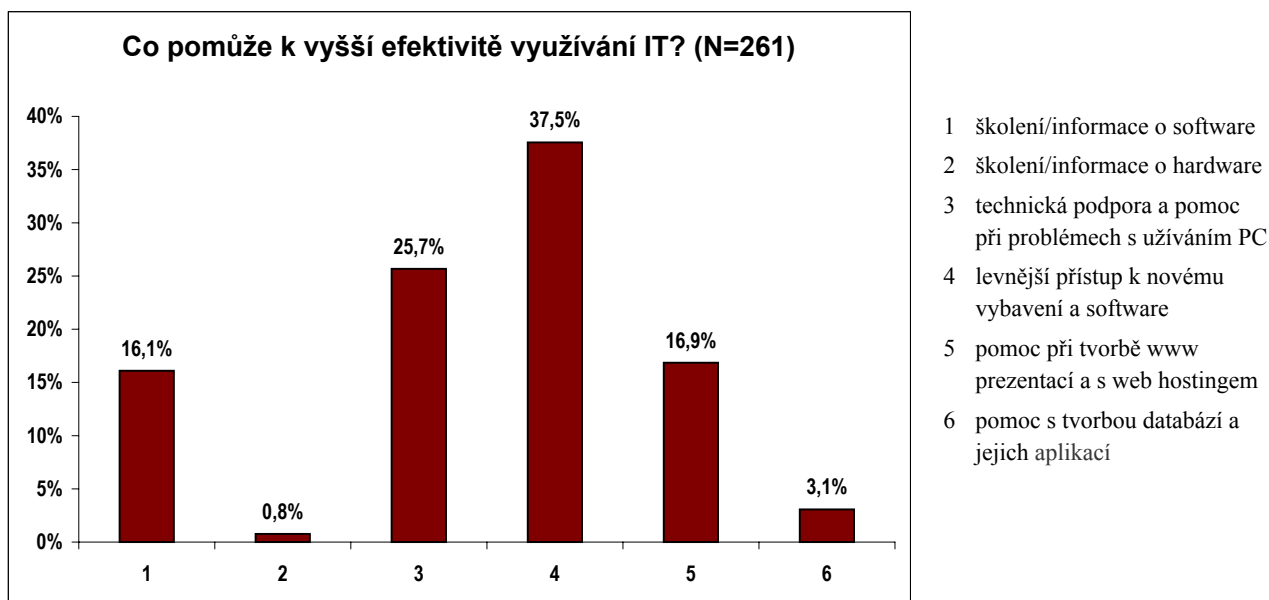
Pouze necelá čtvrtina organizací využívá k práci bezplatných počítačových programů. Vzhledem k tomu, že v současné době jsou k dispozici plnohodnotné bezplatné alternativy prakticky ke všem často využívaným aplikacím, je míra využívání bezplatných programů našimi neziskovými organizacemi relativně velmi nízká. Cenová úroveň nejčastěji používaných programů (především jde o operační systém Windows a balíček aplikací MS Office) přitom v porovnání s rozpočtovými možnostmi běžných českých NNO není zanedbatelná. Využívání tzv. Open Source aplikací (nejen) neziskovými organizacemi je v zahraničí čím dál tím obvyklejší a stává se běžnou součástí ekonomické strategie neziskových organizací.³

V nízké míře využívání alternativních typů software českými NNO lze tedy spatřovat přetrvávající nedostatek, jehož odstranění brání několik překážek:

1. NNO nemají dostatek informací o tom, jaké alternativy k obecně rozšířeným počítačovým programům existují.
2. Vzhledem k současnému masovému rozšíření ať již legálně či nelegálně získaného placeného software jsou pracovníci NNO zvyklí používat právě tyto programy. Naučit se ovládat nové aplikace pak pro ně může vzhledem k jejich zaneprázdněnosti hlavní činností organizace znamenat značnou zátěž.
3. Z výše zmíněných důvodů jsou pracovníci NNO, kteří s počítači pracují, často schopni zajistit jejich základní údržbu a opravy. Jak dokazuje kapitola této závěrečné zprávy věnovaná zajišťování údržby techniky provozované organizací, většina údržby je zajištěna právě svépomocí, anebo využíváním dobrovolníků (podrobnosti viz níže). Při přechodu na nový typ používaných aplikací by NNO o tuto možnost mohly do značné míry přijít a stát se závislejšími na servisních organizacích (v oblasti IT)⁴.

Co pomůže k efektivnějšímu využívání IT? (odpovídalo 352 NNO) (G16)

Možnost přístupu k novému technickému vybavení a software byla respondenty nejčastěji zmiňována jako faktor, který by přispěl k efektivnějšímu využívání informačních technologií jejich organizací (uvedla to více než třetina respondentů). Jen o něco méně respondentů pak předpokládá, že by efektivita jejich práce s IT stoupla, především kdyby měli k dispozici technickou podporu při údržbě počítače.

³ Např. v McClelland, J. a Silvers, R.: How Open Source Can Open Doors for Nonprofits. TechSoup [online], 2002. Dostupný z <http://www.techsoup.org/articlepage.cfm?ArticleId=426&topicid=2>. Další informace k využití Open Source neziskovými organizacemi v zahraničí viz <http://www.itrainonline.org> > Strategic Use > Open Source.

⁴ Zmiňujeme-li v dokumentu servisní organizace, máme tím většinou na mysli organizace, které poskytují NNO služby v oblasti informačních technologií. Pro odlišení od všech organizací spadajících do všeobecné kategorie servisní organizace (jež je jednou z kategorií používanou v tomto výzkumu) je proto v textu označujeme jako „servisní organizace (IT)“.

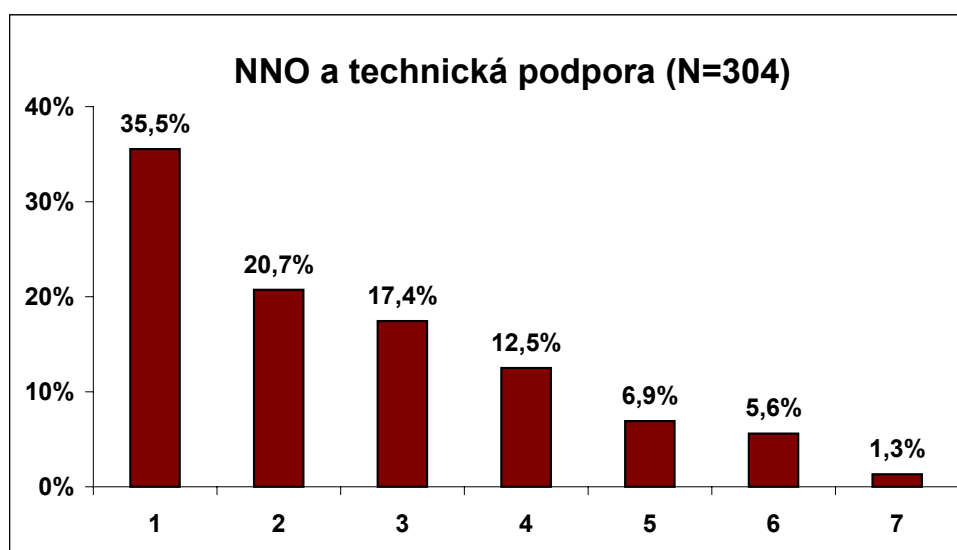
Závěr a doporučení

Obecně lze z těchto výsledků vyvodit, že pracovníci neziskových organizací vidí problémy především v oblastech financí a dostupnosti servisních služeb, zatímco v oblasti přístupu k informacím a vlastního vzdělávání vidí nedostatky podstatně méně často. Hodně zjednodušeně pak můžeme říci, že z pohledu NNO je zvýšení efektivity využívání informačních technologií především otázkou peněz spíše než čehokoliv jiného. Takový závěr však může být ovlivněn malým povědomím organizací o jiných způsobech zvyšování efektivity, než je získávání nových počítačů s novým softwarem.

Z výsledků také vyplývá, že ze strany servisních organizací (IT) je potřeba zlepšit informovanost NNO o levnějších technických řešeních a možnostech jejich získání, zlepšit a lépe propagovat jejich nabídku a především zprostředkovat neziskovým organizacím pro ně cenově dostupná školení v jejich využívání.

Starost o technické zázemí NNO

Technická podpora (G17)

- 1 ANO, zajišťuje ji dobrovolník
- 2 ANO, s využitím placeného externího profesionála
- 3 NE, nemáme, avšak potřebujeme ji
- 4 NE, nemáme a ani ji nepotřebujeme
- 5 ANO, zajišťuje ji 1 profesionál v oboru IT (na část úvazku)
- 6 ANO, zajišťuje ji 1 laik v oboru IT (na část úvazku)
- 7 ANO, zajišťuje ji 1 zaměstnanec na plný úvazek

Jak již jsme zmínili výše, velká část neziskových organizací si zajišťuje údržbu počítačového vybavení svépomocí, anebo využitím dobrovolníků (dohromady více než 40%). Poměrně vysoký počet těchto organizací je způsoben některým z těchto faktorů anebo jejich kombinací:

1. Znalosti zaměstnanců a dobrovolníků v oblasti IT jsou na vysoké úrovni.
2. Organizace využívají techniku tak málo, že i potřeby její údržby jsou malé.
3. Služby odborníků, kteří by jinak správu zajišťovali, jsou pro organizace příliš nákladné.

Které z těchto faktorů se na vysoké míře svépomoci při správě počítačového vybavení „podepisují“ nejvíce, nemůžeme na základě dat, jež jsou k dispozici, s jistotou určit. Vysoký počet organizací, které žádnou správu zajištěnou nemají, byť by jí potřebovaly (17,4%), však nepřímou naznačuje, že právě finanční nedostupnost těchto služeb zde hraje významnou úlohu.

Plánování rozvoje a doplňování technického zázemí NNO (odpovídalo 333 NNO)

Na otázku, zda se někdo v organizaci zabývá otázkami rozvoje a doplňování technického zázemí odpovědělo kladně 50,8% dotázaných organizací.

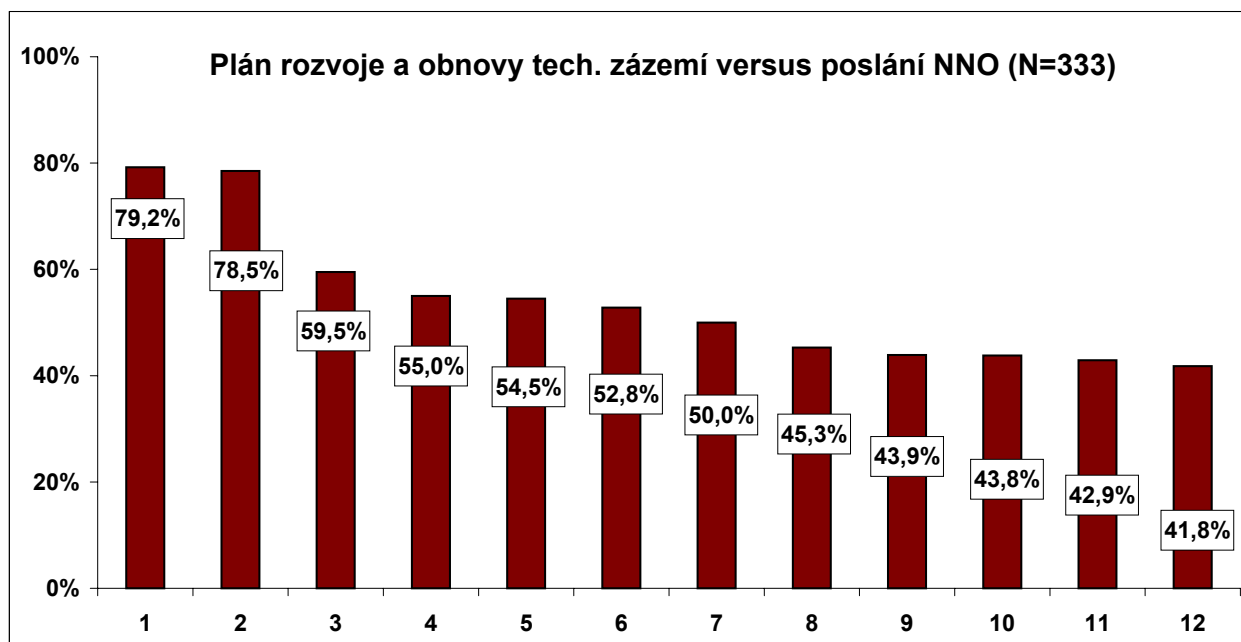
Plánování rozvoje versus stáří NNO

Ne bez zajímavosti je pohled na počet organizací, jež se věnují rozvoji a doplňování technického zázemí organizace, podle délky jejich existence. Přestože tento vývoj v období posledních tří let stagnoval, obecně platí, že čím je organizace mladší, tím více se rozvoji technického zázemí věnuje. Markantní je toto zjištění u organizací, které vznikly do roku 1990. Téměř dvě třetiny z nich nikoho, kdo by se rozvojem technického zázemí v organizaci zabýval, nemá.

Plánování rozvoje versus oblast aktivit NNO (G18)

Je faktem, že organizace působící na poli občansko-právního poradenství doceňují význam využívání IT pro svou práci. To je patrné kromě již dříve zmíněných investic do vlastního PC (86,7% z nich) z toho faktu, že ve vyšší míře než ostatní organizace věnují pozornost otázkám rozvoje a doplňování technického zázemí organizace. Přibližně čtyři z pěti takových organizací mají v organizaci někoho, kdo se o rozvoj technického vybavení stará.

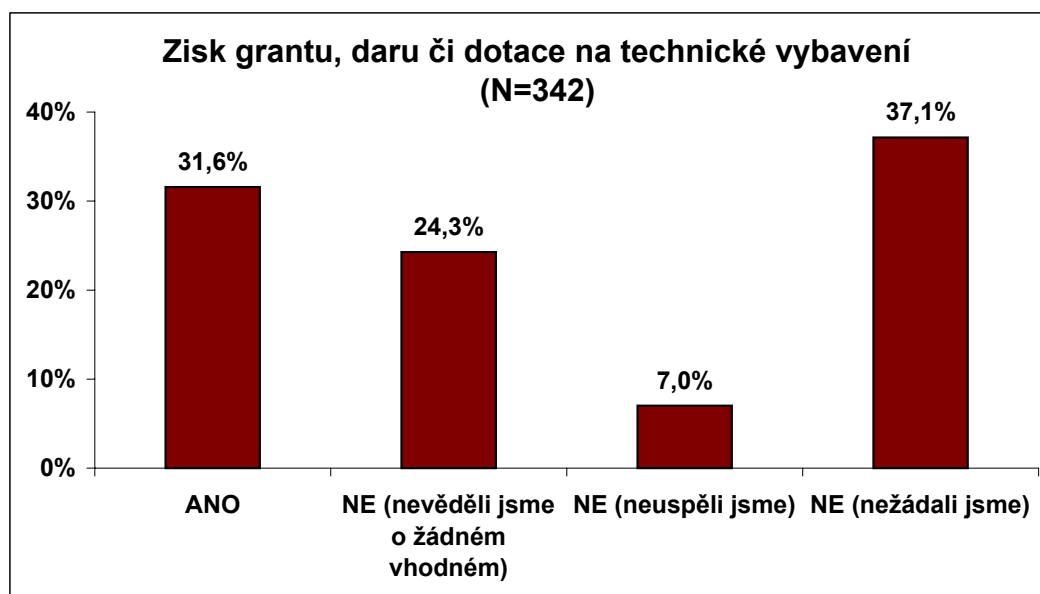
Přibližně stejně intenzivně se rozvoji vlastního technického zázemí věnují organizace poskytující servisní služby pro neziskové organizace. Tyto organizace přitom ve srovnání s ostatními NNO nijak zvláště nevyčnívají aktivitou při získávání prostředků pro obnovu počítačového vybavení. Jistým vysvětlením je skutečnost, že servisní organizace uvedly častěji než ostatní NNO, že je pro ně důležité používat Internet k prezentaci své organizace (uvedly to téměř tři čtvrtiny těchto organizací). Z tohoto hlediska je tedy pro ně funkčnost a rozvoj techniky důležitou podmínkou jejich úspěšné činnosti.

1 servisní služby pro neziskové organizace	7 rekreace, sport a tělovýchova
2 občansko-právní poradenství a osvěta, ochrana práv	8 zdraví, zdravotní služby
3 ekologie (péče o životní prostředí)	9 komunitní rozvoj (rozvoj obce, města)
4 kultura a umění	10 jiné oblasti činnosti
5 sociální služby	11 dobročinnost (charita)
6 vzdělávání a výzkum	12 náboženství, církev

Zisk finančních prostředků na technické zázemí (odpovídalo 342 NNO) (G19)

Většina organizací (68,4%) takto specifikované prostředky v posledních pěti letech nezískala – překvapivě v největší míře proto, že o ně ani nežádaly, ač o možnosti jejich získání věděly (37,1%). Zbývající menší část organizací (31,6%) byla při získání grantu, dotace nebo daru na obnovu či dovybavení jejich technického zázemí úspěšná.

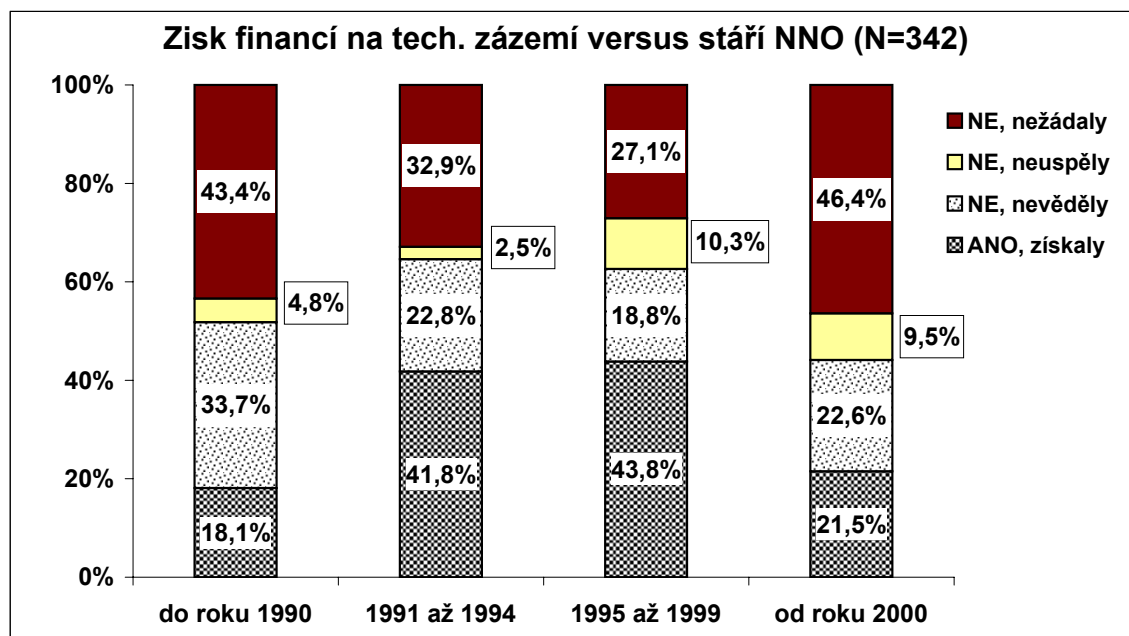

Zisk finančních prostředků versus právní forma NNO

Jak jsme uvedli dříve, ze všech právních forem si ve fundraisingu s cílem získat či obnovit technické vybavení vedly nejlépe obecně prospěšné společnosti (49,2% z těch, co žádaly, podporu také dostaly). Nejhůře jsou na tom v tomto ohledu občanská sdružení, z nichž většina nežádala, i když o možném zdroji věděla (téměř 45%).

Zisk finančních prostředků versus stáří NNO (G20)

Největší úspěch zaznamenaly organizace založené v období od roku 1995 do roku 1999, tedy alespoň čtyři roky staré (43,8 % z nich dokázalo získat finanční podporu tohoto charakteru). Nejmladší organizace (založené v roce 2000 a později) patrně do obdobných fundraisingových aktivit teprve vstupují nebo jsou, co se techniky týče, zatím dostatečně vybaveny. Ze všech organizací projevíly nejmenší potřebu žádat o finanční podporu tohoto typu.

Prokazatelně nejmenší podíl z organizací, které v posledních pěti letech získaly grant či dotaci na rozvoj svého technického vybavení, tvořily opět organizace nejstarší, založené před rokem 1990 (pouze 18,1 % z nich získalo grant nebo dotaci) – nejvíc z nich uvedlo, že o žádném vhodném finančním zdroji nevěděly (podíl 33,7%).

Zisk finančních prostředků versus oblast aktivit NNO

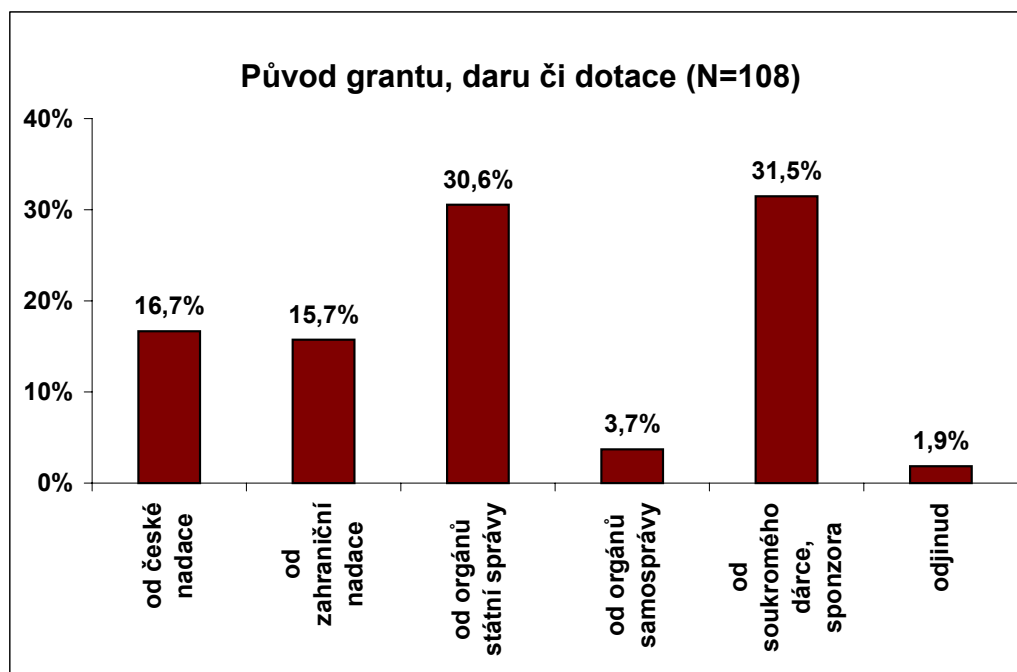
Jak jsme již zmínili dříve, nejlépe se úkolu získávání peněz zhostily organizace poskytující občanskoprávní poradenství (65,5 % z nich úspěšně) a organizace působící v oblasti sociálních služeb (46,5%). Jejich vyšší úspěšnost zde může být dána větší motivací (nutností lepšího technického vybavení spojenou s vyšším objemem finančních prostředků na něj věnovaných), stejně tak jako snazším získáváním prostředků od orgánů státní správy díky oblasti zaměření daných NNO (oba typy zde jmenovaných NNO obdržely ze všech ostatních NNO nejvíce dotací právě od orgánů státní správy).

Zisk finančních prostředků versus názor na potřebu IT

Jak se dá předpokládat, organizace, které se domnívají, že se NNO bez znalostí informačních technologií nemohou obejít, byly v získávání finančních prostředků na obnovu a rozvoj svého technického zázemí prokazatelně výrazně úspěšnější než ty, které si myslí, že se bez znalosti IT české NNO docela dobře obejdou či obejít mohou.

Původ finančních prostředků na technické zázemí NNO (odpovídalo 108 NNO, které získaly grant) (G21)

Hlavní podíl na tomto financování měli soukromí dárci (31,5%) a orgány státní správy (30,6%). České a zahraniční nadace přispěly na technické zázemí NNO skoro stejnou měrou (16,7% a 15,7%). Nejmenší finanční podporu poskytly orgány samosprávy (3,7%).

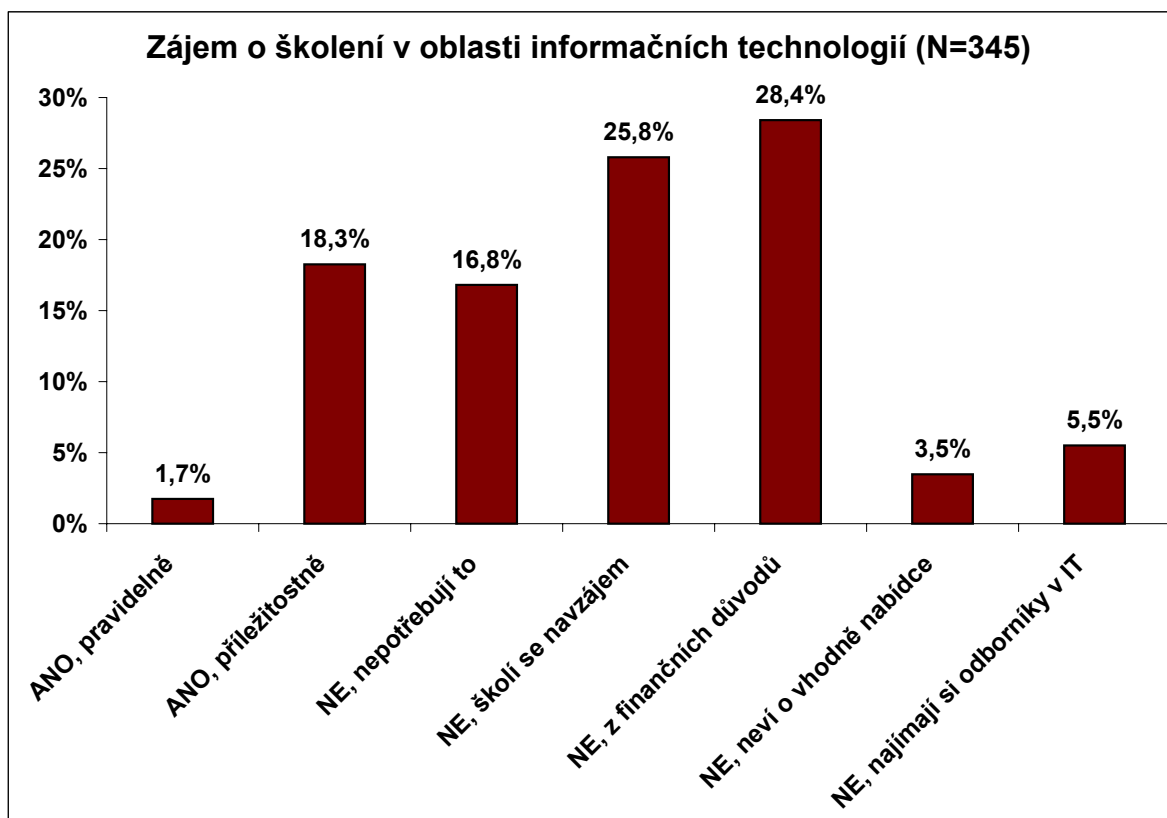
Zajímavý je pohled na vztahy mezi zdrojem financí a některou z charakteristik NNO. Soukromé dary jsou poskytovány ve srovnání s ostatními právními formami NNO nejčastěji nadacím a nadačním fondům. Co se týká oblastí aktivit NNO, se soukromými sponzory se nejlépe dohodly organizace působící v oblasti rekreace, sportu a tělovýchovy a v oblasti náboženství a církve, což je patrně dáno širším rozsahem možností propagace sponzora těmito organizacemi.

4.2 Znalost informačních technologií

Pro servisní organizace (IT), jež mohou českým NNO pomoci k efektivnějšímu využívání informačních technologií, jsou zajímavé především závěry, týkající se názorů a zkušeností NNO se vzděláváním v této oblasti.

Zájem NNO o školení v oblasti IT (odpovídalo 345 NNO) (G22)

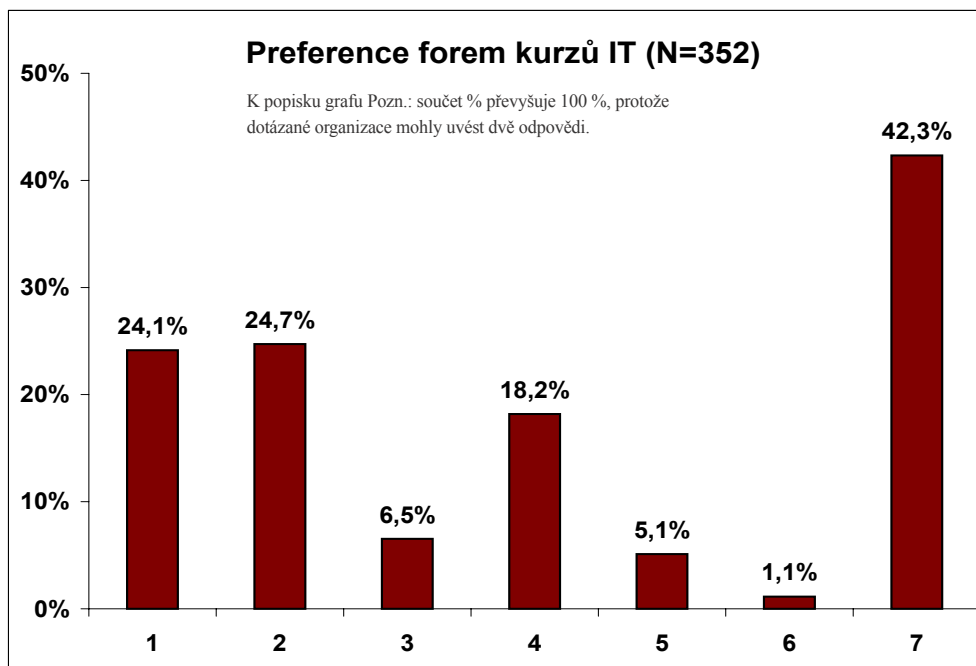
Většina NNO svým zaměstnancům školení tohoto zaměření nehradí (80%). Důvodem tak vysokého podílu organizací, jež svým zaměstnancům školení nezprostředkovává, je finanční náročnost těchto školení. V tomto směru se vyjádřila více než čtvrtina dotázaných organizací (28,4%). Jen o něco méně organizací přitom uvedlo, že vzdělávání svých pracovníků v oblasti IT řeší tím, že se školí navzájem (25,8%). Pouze přibližně jedna pětina organizací svým pracovníkům pravidelná školení hradí pravidelně nebo příležitostně (20%).

Představa o vyhovující formě školení v oblasti IT (odpovídalo 352 NNO) (G23)

Pracovníkům českých NNO se školení v oblasti informačních technologií nejenže nedostává, ale mají i obecně malé povědomí o tom, jak by takové školení mělo vypadat či jaká forma školení by jim vyhovovala (celých 42% respondentů neznalo odpověď). Z respondentů, kteří mají utvořený názor na to, jaký typ školení by jim vyhovoval, by naprostá většina volila tradiční metodu – kontaktní kurzy (48,8%). Právě kontaktní kurzy jsou však obecně nejnákladnější (cestovné a stravné, případně ubytování pracovníka v místě školení) a lze předpokládat, že i do budoucna půjde o formu školení, jež bude neziskovým organizacím nejméně přístupná. Naopak moderní formy školení realizované prostřednictvím e-mailové komunikace a Internetu jsou pro neziskové organizace málo atraktivní – volil by je jen přibližně každý desátý respondent. V další

části výzkumu dokonce každý pátý respondent uvedl, že je využití Internetu ke vzdělávání pro jeho organizaci nedůležité.

- 1 kontaktní kurz pořádaný ve Vaší organizaci
- 2 kontaktní kurz pořádaný jinde
- 3 distanční kurz s jedním žákem prostřednictvím e-mailu
- 4 kombinace variant kontaktního a distančního kurzu
- 5 e-learningový kurz na internetu nebo intranetu
- 6 jiná forma
- 7 nevím, nedokážu posoudit

Právě e-learningové kurzy však mají tu výhodu, že jejich využití může vzdělávání zpřístupnit širokému okruhu příjemců, a to jak z hlediska menší finanční náročnosti, tak protože není místně omezeno, jako je tomu u kontaktních kurzů. E-learningové vzdělávání (včetně vytváření tzv. peer komunit)⁵ je u nás dosud velmi málo rozšířené, byť by mohlo pro neziskové organizace znamenat důležitou alternativu k málo dostupným kontaktním školením.

Závěr

Opět zde použijeme zjednodušení a pokusíme se souhrnně popsat typickou českou neziskovou organizaci z pohledu jejího zájmu vzdělávání svých pracovníků v oblasti práce s moderními informačními technologiemi. Takováto NNO nemá většinou jasnou představu o tom, jaká forma školení by jí vyhovovala. Pokud tuto představu má, volí školení kontaktní (tj. s lektorem v učebně s více žáky), ale na druhou stranu nemá většinou dostatek financí na to, aby takovéto kurzy svým pracovníkům hradila.

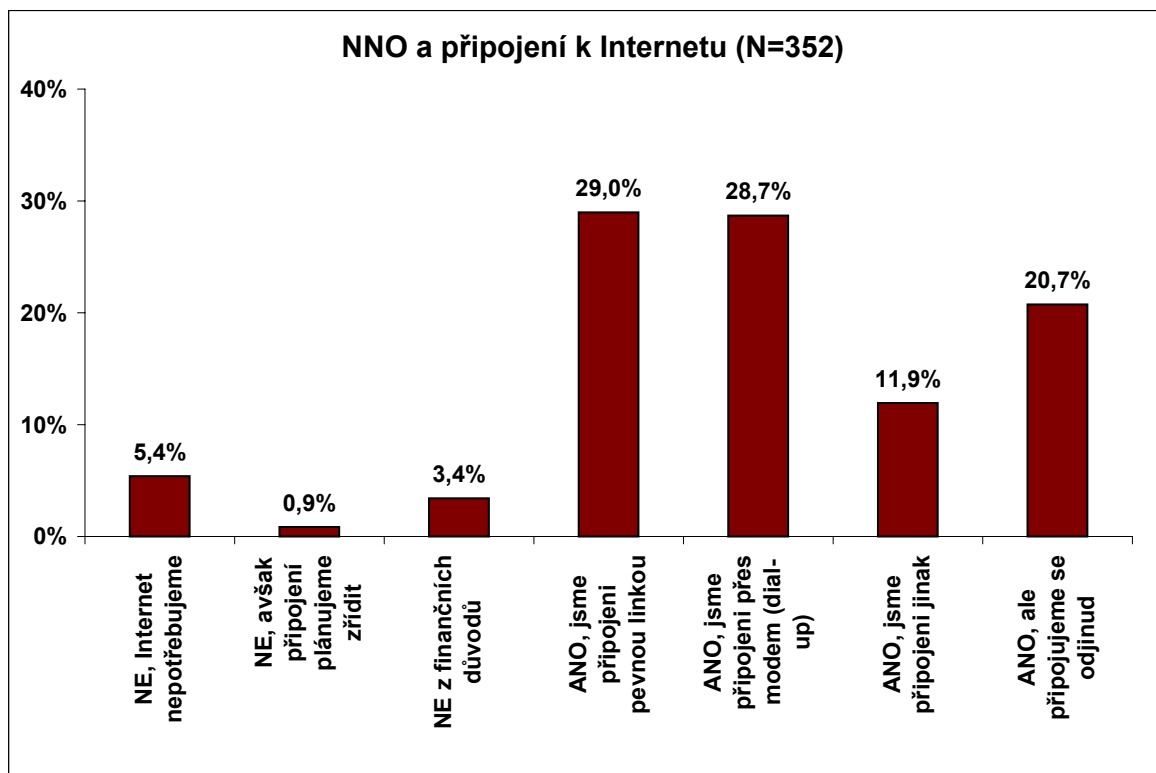
Lze konstatovat, že v oblasti školení NNO ve využívání informačních technologií u nás existují značné nedostatky, a to jak v nabídce školení, která by byla pro NNO dostupná, tak i v informování o možných alternativních vzdělávacích aktivitách, vytváření těchto alternativních programů, a především v motivování neziskových organizací, aby se do těchto aktivit zapojily.

⁵ „On-line Peer Communities“ anebo také „Communities of Practice“ jsou virtuální komunity, které bývají propojeny prostřednictvím e-mailových konferencí či internetových nebo intranetových diskusních fór. Tyto skupiny společně řeší specifické problémy a jejich členové se učí jeden od druhého na základě sdílení zkušeností. Tyto komunity jsou samozřejmě často nadnárodní. Obecným problémem při účasti neanglicky hovořících členů v těchto „zahraničních“ však bývá jazyková bariéra.

4.3 Nezisková organizace a Internet

Připojení k Internetu (odpovídalo 352 NNO) (G24)

Více než 90 % NNO využívá pro svou činnost připojení k Internetu (každá druhá z nich používá vlastní internetové připojení). Podíl NNO, které mají zajištěn přístup k počítači, je jen o necelé 1 % vyšší, než je podíl organizací, které uvedly, že mají svůj počítač připojen k Internetu. Připojení k Internetu představuje důležitý kvalitativní posun od pasivního používání počítačů jako psacích strojů k jejich aktivnímu využití pro získávání informací a komunikaci. Počet organizací připojených k Internetu je relativně vysoký, a jak je patrné níže, znamená výrazný pokrok proti minulosti.

Přibližně každá dvacátá organizace uvedla, že Internet ke své činnosti nepotřebuje. Přestože Internet má potenciál rozšiřovat možnosti NNO v mnohých oblastech (vzdělávání, vzájemná komunikace, partnerská spolupráce, propagace NNO), lze jen obtížně hodnotit, nakolik je tento počet vysoký či nízký. Existuje celá řada činností, při kterých se Internet uplatňuje jen okrajově. Můžeme tedy předpokládat, že organizace, jež takto otázku zodpověděly, se v praxi věnují spíše těmto aktivitám (pro ilustraci: vyjádřilo se tak například celých 8 % církevních organizací).

Způsob připojení k Internetu

Pokud se týče způsobu připojení k Internetu, téměř jedna třetina organizací je k Internetu připojena pevnou linkou a přibližně stejný podíl organizací využívá připojení pomocí telefonní linky přes modem. Oba údaje mají pro nás poměrně vysokou výpovědní hodnotu:

1. Celá jedna třetina organizací má možnost Internet pravidelně a často využívat jako zdroj informací⁶ i jako pohotový komunikační prostředek pro kontakt s dalšími organizacemi, jinými subjekty nebo klienty. Díky pevnému připojení mají tyto organizace vysoký potenciál pro aktivní a především aktuální šíření informací prostřednictvím webových stránek.

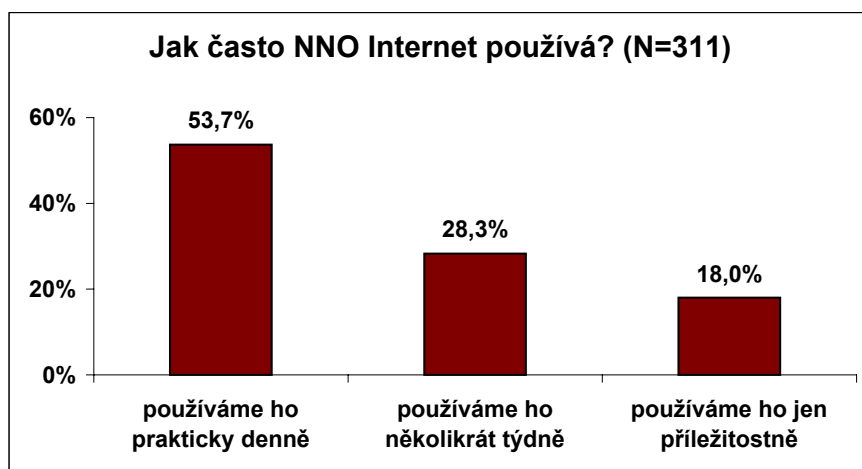
⁶ Předpokládáme zde, že za současné situace, kdy je Internet ve stále rostoucí míře informačně přeplněn a je čím dál náročnější se v něm orientovat, práce s Internetem vyžaduje aktivní a občas i zdlouhavé vyhledávání, má-li sloužit jako zdroj hodnotných informací.

2. Naopak u organizací, které jsou k Internetu připojeny pouze telefonní linkou přes modem, lze za současných cen za telekomunikační služby předpokládat, že Internet využívají především pro elektronickou poštu a spíše jen občasné vyhledávání informací na Internetu. U elektronické pošty, jejímž hlavním přínosem je okamžité doručení zprávy, bude její efektivita však snížena tím, že příjem a odesílání pošty bývá při připojení přes vytáčenou linku prováděno pouze nárazově.

K vysokému zastoupení těchto dvou skupin mezi neziskovými organizacemi (tj. těch, jež jsou připojeny přes pevnou linku a těch, jež přes modem) musejí přihlížet servisní organizace (IT), které budou NNO nabízet služby založené na využívání Internetu.

Frekvence využívání Internetu (odpovídalo 311 NNO s přístupem k Internetu) (G25)

Organizace připojené k Internetu jej používají většinou denně (54% z nich), nebo alespoň několikrát týdně (28%), jak ilustruje graf:

Účel využívání Internetu (odpovídalo 316 NNO s přístupem k Internetu)

Ve využívání Internetu neziskovými organizacemi k různým druhům činností můžeme pozorovat několik trendů:⁷

E-mailová komunikace

Jednoznačně pozitivní trend (tj. nejvyšší míru využívání) vykazuje oblast e-mailové komunikace, kterou 95,3% respondentů označilo za důležitou či spíše důležitou. Za nedůležitou či spíše nedůležitou ji označilo pouze 4,7% NNO. Mezi organizacemi, které považují toto využití Internetu jako důležité, jsou především ty, jež Internet využívají prakticky denně. Jak uvidíme dále, hlavní přínos moderních informačních technologií spočívá dle většiny dotázaných NNO právě v rychlé, efektivní a bezbariérové komunikaci prostřednictvím e-mailu.

Prezentace NNO veřejnosti

Rovněž i zde pozorujeme pozitivní zjištění, i když slabší než u předchozí oblasti. Většina NNO (73,7%) uvedla, že využití Internetu pro prezentaci jejich organizace je důležité či spíše důležité, zatímco 26,3% NNO považuje internetovou prezentaci za spíše nedůležitou či nedůležitou. Organizace, pro něž je tato forma prezentace důležitá, zároveň patří mezi ty, které se aktivně zabývají otázkami rozvoje svého technického zázemí a prakticky denně využívají připojení k Internetu.

⁷ Zkoumané trendy se dělí na Pozitivní (nejvíce NNO odpovídalo u dané oblasti využití, že je pro ně důležitá, a nejméně NNO, že je pro ně nedůležitá), Negativní (nejvíce NNO danou oblast využití označilo za nedůležitou, nejméně NNO za důležitou) a „Nulový“ (přibližně stejný počet NNO považuje danou oblast využití Internetu za důležitou nebo nedůležitou).

Prezentace NNO veřejnosti vs. právní forma NNO

Mezi těmi NNO, které považují prezentaci jejich organizace prostřednictvím Internetu za nedůležitou, převládají organizace církevní. Specifika církevních organizací vzhledem k využití IT se dle očekávání odrážejí i zde – tento typ NNO se svým společenským postavením odlišuje od ostatních právních forem NNO, proto bude jeho komunikace s širokou veřejností (propagace, získávání nových členů, získávání finančních darů, PR) pravděpodobně založena na trochu odlišném principu.

Prezentace NNO veřejnosti vs. stáří NNO

Organizace založené do roku 1990 patří mezi ty, které prokazatelně nejméně ze všech NNO považují svou propagaci přes Internet za důležitou. Tyto NNO založené před revolucí určitě stavěly způsob své propagace na jiných prostředcích, než je Internet, a patrně u těchto prostředků (osobní kontakt, vytvořená síť klientů,...) zůstávají dodnes nebo u nich ve velké míře převažují. Naopak organizace, které vznikly v letech 1995 až 1999, tedy v období prudkého nástupu využívání moderních informačních technologií u nás, Internet pro propagaci své činnosti využívají nejvíce ze všech.

Prezentace NNO veřejnosti versus působnost NNO

Nejméně se o propagaci na Internetu zajímají organizace s lokální působností, které se pochopitelně soustředí spíše na komunikaci s blízkým okolím, k níž Internet přímo nepotřebují. Většina z nich uvedla tuto formu propagace jako nedůležitou.

Shánění financí – fundraising NNO

Využití Internetu k fundraisingu považuje přibližně stejný počet NNO za důležité stejně jako za nedůležité (48,6% oproti 51,4%).

Uvědomíme-li si, jak dnes fungují mechanismy financování neziskových organizací v ČR, je poměrně překvapivé zjištění, že přibližně každá čtvrtá nezisková organizace nepovažuje Internet za důležitý pro shánění finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že se dnes snad již všechna grantová a výběrová řízení, podmínky financování, vzory grantových formulářů apod. zveřejňují na Internetu, je tento počet poměrně vysoký. Nabízí se vysvětlení, že dostupnost těchto informací na Internetu a existence on-line grantových kalendářů není mezi neziskovými organizacemi všeobecně známa a při případném vytváření školicích modulů pro NNO by tomu měla být věnována pozornost.

Ze všech NNO se nejméně o využití Internetu pro tento účel zajímají organizace založené do roku 1990. Naopak jako nejvíce přínosný a zajímavý shledávají fundraising po Internetu NNO založené po roce 2000, NNO působící v oblastech sociálních služeb a NNO s regionální působností.

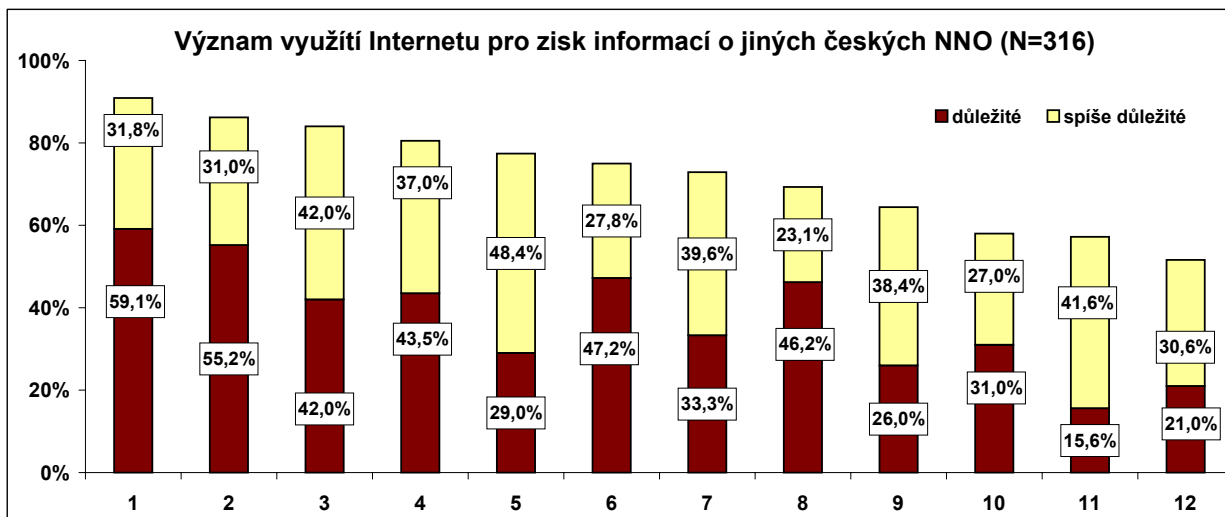
Získávání informací o jiných českých NNO

I zde můžeme konstatovat pozitivní zjištění. Téměř dvě třetiny (65,2%) NNO považují využití Internetu pro získání informací o jiných českých NNO za důležité či spíše důležité, pro 34,8% NNO je to záležitost méně důležitá či nedůležitá. Tato informace je zajímavá pro NNO, které se prezentují na Internetu s cílem nalezení spolupráce s jinou, podobně zaměřenou organizací.

Získávání informací o jiných českých NNO versus oblast aktivit NNO (G26)

Z odpovědí na otázku, nakolik je pro organizaci důležité využívání Internetu pro získávání informací o jiných NNO, vyplývá, že za nejméně důležité toto využití považují církevní organizace a organizace, zaměřující se na aktivity v oblasti rekreace a sportu. U obou to lze přičítat tradici a jisté vlastnosti, jež by se dala charakterizovat jako „obrácenost dovnitř“. Církevní organizace většinou fungují na bázi spolupráce a podpory především uvnitř nadřazených (církevních) organizačních struktur a ve většině případů se věnují spíše přímé práci s klienty než spolupráci s dalšími NNO. Vzhledem k jisté odlišnosti

církevních organizací lze předpokládat, že jejich potřeba takovéto spolupráce⁸ je pravděpodobně méně intenzivní, než je tomu u jiných neziskových organizací.

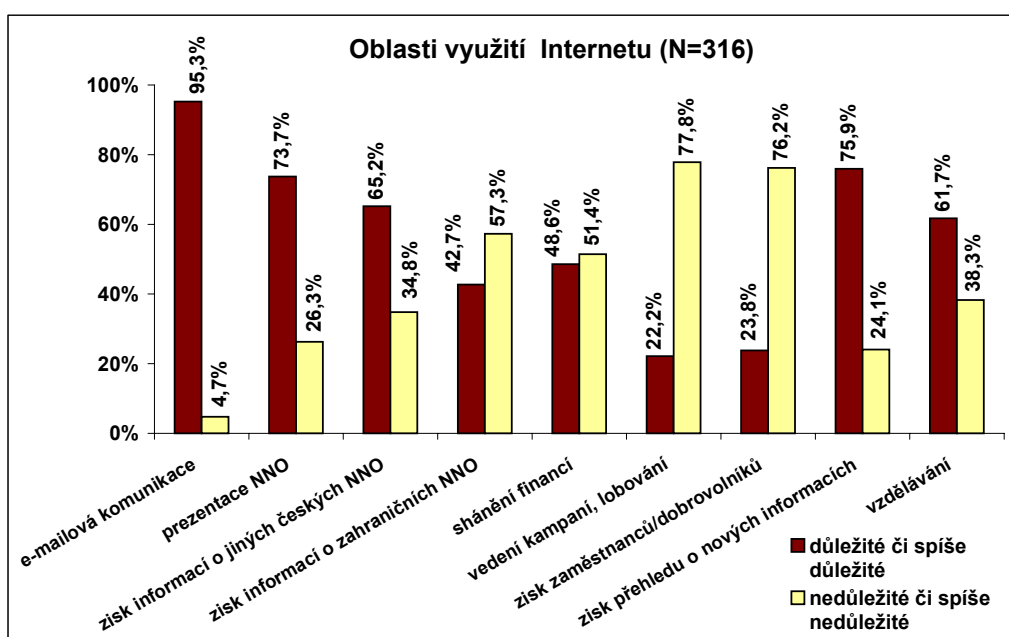

Oblasti aktivit a služeb (poslání NNO)

- 1 servisní služby pro neziskové organizace
- 2 občanskoprávní poradenství a osvěta, ochrana práv
- 3 sociální služby
- 4 zdraví, zdravotní služby
- 5 jiné oblasti činnosti
- 6 ekologie (péče o životní prostředí)
- 7 dobročinnost (charita)
- 8 komunitní rozvoj (rozvoj obce, města)
- 9 kultura a umění
- 10 vzdělávání a výzkum
- 11 náboženství, církve
- 12 rekreace, sport a tělovýchova

V případě oblasti rekreace a sportu, neziskové organizace většinou využívají jiných zdrojů informací o dalších organizacích, než je Internet.

Nejvíce potřebují Internet k získávání informací o jiných NNO organizace poskytující servisní služby a organizace působící v oblasti občanskoprávního poradenství, osvěty a ochrany práv. Podobně jako tomu bylo u již zmíněného využívání počítačů, pro aktivity spojené s právními úkony se Internet stává nepostradatelným pracovním nástrojem. (viz graf G27).

⁸ Zmiňujeme zde potřebu spolupráce, protože potřeba informovanosti o jiných NNO většinou s potřebou spolupráce úzce souvisí.

Lobbvání a pracovní příležitost

Obě zmíněné oblasti využití Internetu považuje většina NNO za spíše nedůležité či nedůležité (u lobbvání je toto názor 77,9% NNO, u získávání zaměstnanců přes Internet 76,2 %).

Málo využitelný připadá Internet pracovníkům NNO pro aktivity související s prosazováním jejich zájmu, tedy pro vedení kampaní a lobbvání (pro 6,6% NNO důležité, pro 45,6% nedůležité). Pravděpodobně to souvisí s tím, že lobbvání je spojováno s osobním vlivem a osobním kontaktem, zatímco Internet je dotázanými nazírán jako něco neosobního, masového, anonymního a roztržitého.

Podobně lze vysvětlit obdobně nízkou důvěru v potenciál využití Internetu pro shánění zaměstnanců a dobrovolníků. Zaměstnávání v neziskovém sektoru v ČR je stále často založeno na osobní známosti a doporučeních, což je v rozporu s publikováním inzerátů na anonymním Internetu. Téměř polovina respondentů tedy nedoceňuje ani takové internetové projekty, které jsou zaměřené specificky na zprostředkování práce v neziskovém sektoru.⁹

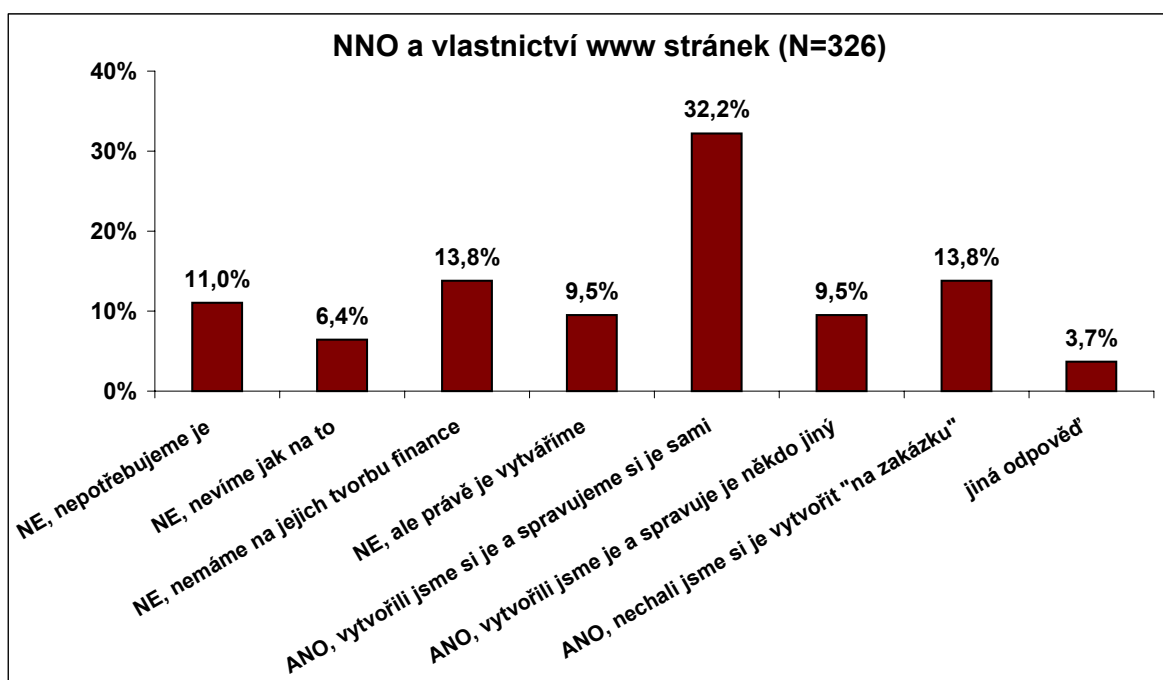
Získání přehledu o nových informacích z oboru působnosti NNO a vzdělávání

Většina neziskových organizací (76%) považuje využití Internetu k získávání přehledu o nových informacích ze svého oboru působnosti za důležité či spíše důležité. Mezi různými druhy neziskových organizací výrazněji tuto možnost využívají obecně prospěšné společnosti, organizace zabývající se občanskoprávním poradenstvím, osvětou a ochranou práv a organizace s regionální působností.

Využití Internetu jako prostředku pro vzdělávání je důležité či spíše důležité pro 61,7% NNO.

NNO a vlastnictví www stránek (odpovídalo 326 NNO) (G28)

Přes 55,5% NNO má internetové stránky s informacemi o vlastní organizaci (z toho více než polovina z těchto NNO si je vytvořila a spravuje si je sama), 9,5% je právě vytváří. Lze předpokládat, že hlavním důvodem pro spoléhání na vlastní síly při vytváření www prezentací je skutečnost, že profesionální zpracování webových stránek je pro NNO příliš nákladné, anebo nestojí mezi prioritami organizace příliš vysoko (organizace uvádějící, že nemají www stránky z důvodu chybějících financí jsou zároveň ty, které jsou nespokojeny s finančním zabezpečením své NNO jak na rozvoj a obnovu technického zázemí, tak i na běžný provoz NNO).

⁹ Např. databáze pracovních příležitostí v občanském sektoru, zveřejněná na portálech Econnect a ICN.

U „po domácku“ vytvořených stránek můžeme předpokládat, že půjde spíše o jednodušší stránky se základními informacemi o organizaci a její činnosti. Jen zcela výjimečně (pokud vůbec) půjde o stránky budované s využitím dynamických publikačních nástrojů, umožňujících častou a snadnou aktualizaci.¹⁰ Pro řadu neziskových organizací však mohou být tyto jednoduché stránky postačující.

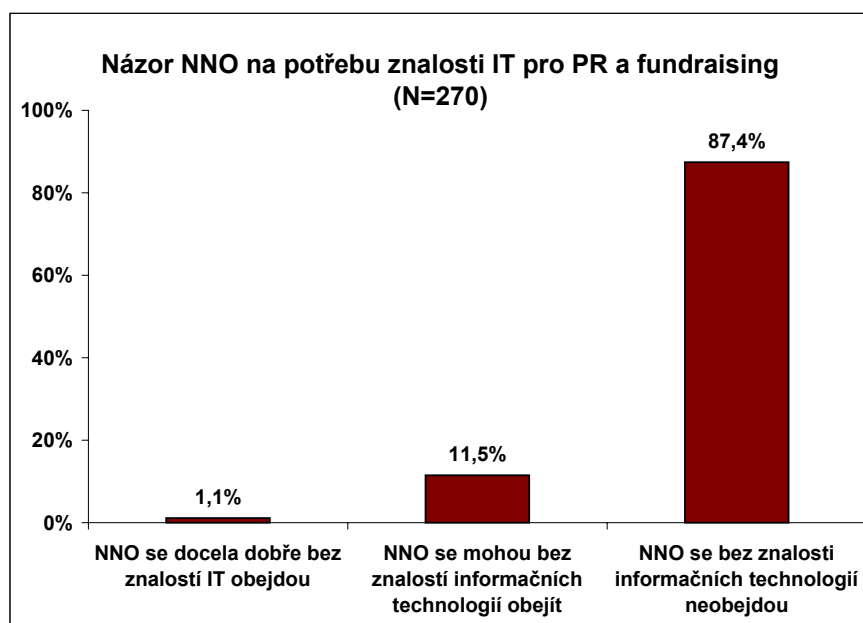
Závěr

Modelová NNO má dle výsledků průzkumu připojení k Internetu (buď pevnou linkou nebo přes modem). Internet používá prakticky denně, a to hlavně k e-mailové komunikaci a získávání nových informací z oboru své působnosti. Má také své internetové stránky, které si vytvořila svépomocí a také si je sama spravuje. Jako hlavní nevýhody v oblasti IT považuje drahé připojení k Internetu (vyvolávající nutnost omezovat délku připojení) a nedostatek finančních prostředků na obnovu technického zázemí. Naopak oceňovanou výhodou je rychlost a nižší finanční náročnost při e-mailové korespondenci ve srovnání s korespondencí využívající běžnou poštu. Tato modelová NNO je přesvědčena, že se české NNO bez znalosti informačních technologií neobejdou.

Vysoký počet organizací, které si internetové stránky zpracovávají samy, naznačuje, že český neziskový sektor má obecně stále daleko k tomu, aby Internet aktivně využíval k dynamickému šíření informací, vlastní propagaci (nikoliv pouze prezentaci) a vzájemné spolupráci. Touto spoluprací máme na mysli partnerské budování specificky zaměřených portálů, sdílení informací prostřednictvím databázových aplikací, využívání diskuzních skupin a intranetu pro společnou práci apod. Je-li hlavním důvodem malého počtu organizací, jež mají stránky zpracované profesionálně na zakázku, finanční nedostupnost takové služby, je to opět významný signál pro servisní organizace (IT), které takové služby nabízejí.

Význam znalosti informačních technologií pro PR a fundraising NNO (odpovídalo 270 NNO) (G28)

Tato otázka byla do průzkumu zařazena se záměrem zjistit, nakolik si neziskové organizace uvědomují propojení výše uvedených oblastí. Znalost práce s počítači a ovládání efektivního hledání informací na Internetu, stejně jako umění využít tyto technologie pro prezentaci NNO a její činnosti cílovým skupinám veřejnosti a potenciálním sponzorům, tvoří základ pro účinný fundraising a PR neziskové organizace.

¹⁰ Aktualizace stránek, vytvořených na publikačních databázových systémech je snadná a nevyžaduje žádné expertní znalosti, jaké jsou třeba k aktualizaci statických HTML stránek. U stránek vytvořených svépomocí (předpokládáme že statických HTML stránek) tedy můžeme očekávat, že jsou zřídka aktualizovány, protože aktualizace je časově náročná a nákladná, pokud si jí necháme dělat na zakázku.

Tuto skutečnost si uvědomuje téměř devět z deseti českých NNO (87,4%), i když jak vyplývá z předchozích výsledků, ne všechny z nich mají dostatek motivace a finančních prostředků na uplatňování tohoto přesvědčení v praxi (propagace NNO na Internetu, fundraising na Internetu, školení zaměstnanců v oblasti IT apod.).

Přínos a omezení moderních informačních technologií pro NNO (odpovídalo 239 NNO)

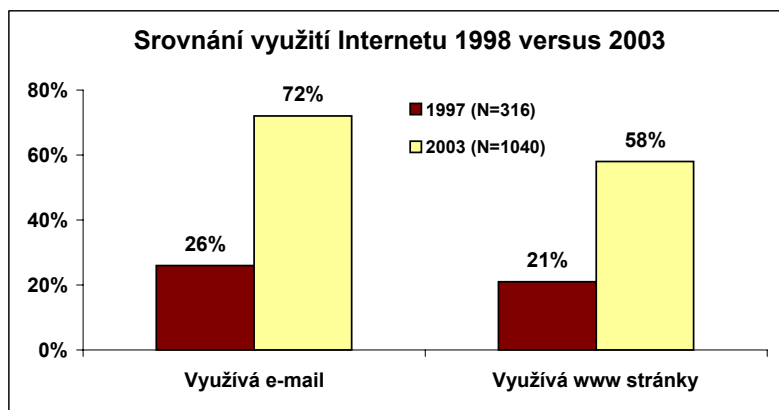
Za největší omezení ve využívání počítačů a Internetu považují zaměstnanci NNO nedostatky finančních prostředků na zlepšování vybavení (30,7%, především samostatné organizace bez poboček) a vysoké náklady na připojení k Internetu (24,4%). Naopak, za největší přínos, který pro ně využívání IT znamená, považuje téměř třetina oslovených pracovníků NNO rychlou, efektivní a bezbariérovou komunikaci (převážně se jedná o NNO z Prahy a organizace zabývající se dobročinností a charitou). Téměř pětina organizací za největší výhodu považuje dostupnost neomezeného množství dat. Jen velmi málo organizací (přesně 10, tedy 2,8%) uvedlo, že nevidí ve využívání informačních technologií pro svou organizaci žádný přínos.

5. Shrnutí výsledků

Naprostá většina neziskových organizací má dnes přístup k počítači (téměř 90%), a to buď přímo ze svého sídla, nebo ze sídla jiných organizací. Přibližně stejně velké procento NNO využívá možnost připojení k Internetu (každá druhá NNO se připojuje přímo ze sídla organizace). Počítače již neslouží pouze jako náhrada psacích strojů, ale spíše jako prostředek pro elektronickou komunikaci a vyhledávání a zpracovávání informací. Přes 53% NNO používá Internet prakticky denně, přičemž jeho nejméně přínosné využití pro ně představuje lobbování a získávání pracovníků.

Většina organizací má také vlastní www stránky, které si vytvářejí většinou svépomocí. Můžeme předpokládat, že se ve velké míře případů jedná spíše o jednoduché stránky s cílem podat základní informace o dané NNO, než o složitější propagaci NNO a její činnosti. Většina organizací projevuje spokojenost s kvalitou i kvantitou svého počítačového vybavení.

Oproti roku 1998, kdy širěji zaměřený výzkum zkoumal mimo jiné využití e-mailu a Internetu ze strany NNO, byl zaznamenán vcelku očekávaný posun směrem k četnějšímu využívání těchto informačních a komunikačních prostředků.¹¹ Před pěti lety uvedla přibližně čtvrtina dotazovaných neziskových organizací, že pro svou práci využívá e-mail, a jen o něco více než pětina organizací tehdy ke své prezentaci využívala webové stránky. Dnes tato čísla dosahují úrovně okolo 72% (e-mail)¹² a 58,4% (webové stránky). Výsledky výzkumu „Aktivity a potřeby neziskových organizací v České republice“ nám však umožňují pouze velmi obecná srovnávání, neboť informačním technologiím se tento výzkum věnoval jen okrajově (G30).

¹¹ Frič, P.: Aktivity a potřeby neziskových organizací v ČR. Agnes. 1998

¹² V našem výzkumu respondenti nebyli dotazováni „zdali používají e-mail“, nýbrž otázkou „je pro vaši organizaci využití Internetu důležité pro e-mailovou komunikaci?“. 79,4% z 90,3% organizací, které v ČR Internet používají, odpovědělo na tuto otázku, že je e-mail pro ně „Velmi důležitý“. 80% organizací, jež jsou v ČR připojeny k Internetu, tedy e-mail aktivně využívá.

Za nárůstem technického vybavení (počítače a Internet) českých NNO poněkud pokulhává jejich zájem o vzdělávání svých pracovníků v oblastech práce s touto technikou. 80 % organizací takováto školení svým pracovníkům nehradí. Uváděné důvody jsou různé – převažují „vysoké finanční náklady na takováto školení“ nebo „samoškolení“ mezi pracovníky v rámci jedné organizace. Velké množství NNO (přes 42 %) nemá zcela jasno v tom, jakou formu školení by volilo. Pokud představu mají, preferují známou variantu kontaktních kurzů (lektor s více žáky v jedné učebně), která je však pro ně zároveň variantou finančně nejnáročnější. Propagace pro NNO časově i finančně výhodnějších e-learningových kurzů, tedy výuky „na dálku“ na Internetu či prostřednictvím e-mailu, je ve svých počátcích, proto je o ně v neziskové sféře zatím malý zájem (5,1 % resp. 6,5 %).

Nízké je rovněž procento NNO využívajících pro svou práci na počítači bezplatného software (necelá čtvrtina NNO) – což je překvapivé zjištění vzhledem k tomu, že problémy s finančním zabezpečením technického zázemí NNO se táhnou jako červená nit celým průzkumem. Malé využití bezplatného SW (př. Open Office), který dnes již umožňuje jak práci s textem či tabulkami, tak i tvorbu grafických výstupů, je patrně způsobeno nízkým povědomím NNO o takových možnostech (což potvrzuje rovněž fakt, že téměř 38 % NNO uvádí, že k efektivnějšímu využití moderních IT by jim pomohl přístup k levnějšímu SW a novému vybavení). Jiným důvodem může být nedostatek času na zaučení svých pracovníků v práci s novým SW.

Plánování technického zázemí a starost o něj opět úzce souvisí s nedostatkem financí (případně odráží nižší postavení této aktivity v žebříčku priorit organizace). V každé druhé NNO sice existuje pracovník, který se rozvojem a obnovováním techniky zabývá, ale na druhou stranu téměř 70 % organizací nezískalo v posledních pěti letech grant či jinou finanční dotaci na toto technické vybavení (překvapivě v největší míře proto, že o něj nežádaly, ač o takové možnosti věděly!). Technickou podporu (počítačový servis) zajišťují ve velké míře dobrovolníci nebo pracovníci NNO, kteří jsou v této oblasti laiky (přes 40 % NNO). Pouze organizace, které jsou ve větší míře závislé na práci s moderními IT (např. ty, které se zabývají občanskoprávním poradenstvím a ochranou práv nebo servisními službami pro NNO) využívají ve větší míře jak možnosti získávání grantů na technické vybavení, tak spravování této techniky placeným externím profesionálem z oboru. Můžeme se tedy domnívat, že za výše uvedenými jevy (nezájem o možnosti zisku cíleně zaměřených financí či využívání laiků pro správu technického vybavení) stojí spíše nižší postavení této oblasti fungování NNO v žebříčku priorit než nemožnost jejího financování.

Naprostá většina českých NNO si uvědomuje důležitost znalosti práce s moderními informačními technologiemi a domnívá se, že se bez nich NNO nemohou v jiných oblastech činnosti jako fundraising či PR obejít (87,4 %). Za hlavní přínos považují rychlost a absenci bariér v komunikaci přes Internet a možnost získání neomezeného množství informací. Hlavní překážku představuje opět nedostatek financí na obnovu technického vybavení a na placení časově neomezeného připojení k Internetu.

6. Závěr

I přes skutečnost, že jsou neziskové organizace jasně přesvědčeny o potřebnosti ovládnutí práce s moderními IT, existuje poměrně vysoká část organizací, které nevěnují dostatečnou pozornost získávání financí na své technické vybavení a jeho obnovu (jak je rozvedeno výše). Mezi teoretickým uvědomováním si důležitosti dané problematiky a realizací jednotlivých kroků vedoucích k vyřešení zásadních problémů tak stále stojí překážky v podobě jiných každodenních priorit organizace (shánění financí na rozvoj či dokonce na běžný chod organizace, získávání kvalifikovaných a samostatných dobrovolných pracovníků, překlenutí nedůvěry státních orgánů apod.). Tyto překážky pomůže překonat pouze informovanost organizací o výhodách, které s sebou přináší opravdu účelné využití počítače a Internetu, včetně použití názorných modelových případů. Investice do potřebného technického zázemí a hlavně do vzdělávání pracovníků NNO v jeho efektivním využití může podstatně snížit náklady organizace (třeba na provoz její administrativní agendy).

Rychlé a cílené získávání důležitých informací poskytovaných na stále se rozrůstajícím počtu internetových portálů pro NNO může neziskové organizaci ušetřit spoustu starostí s řešením problémů jejího běžného chodu, poskytnout nápady či modelové případy samofinancování či ulehčit první kontakt a spolupráci s jinou, podobně zaměřenou NNO. Posláním neziskových servisních organizací zabývajících se problematikou IT by mělo být zprostředkování co nejvíce užitečných informací ostatním NNO a tím přispění ke zlepšení jejich práce s IT a nepřímo také k fungování a rozvoji celé organizace.

Tento průzkum si kladl za cíl zjistit potřeby, omezení a názor na využití informačních technologií neziskovými organizacemi v České republice. Komplexností dotazů se snažil postihnout základní stav dané problematiky v současnosti a umožnit mapovat trend jejího vývoje navázáním dalších podobných průzkumů, pro něž vytvořil výchozí informační základnu.

Děkujeme všem spolupracujícím organizacím, které se na výzkumu podílely, za pomoc a za cenný čas věnovaný tomuto nesnadnému úkolu. Pomoci každého si velmi vážíme.

pracovníci obecně prospěšné společnosti Attavena

7. Přehled použitých pojmů a zkratk

respondent	je osoba (v našem případě organizace zastoupená touto osobou), která se účastnila sociologického šetření v pozici subjektu odpovídajícího na otázky. Pokud výběr respondenta vychází z předem stanovených kritérií (dosažené vzdělání, věk, průměrný plat apod.), pak jde o tzv. kvótní výběr.
otázka otevřená	forma otázky, kdy respondentovi nejsou předloženy žádné varianty odpovědí. Respondent odpovídá svou vlastní variantou – úplným či zkráceným zněním
otázka uzavřená	je typická úplným výčtem alternativ možných odpovědí, ze kterých respondent vybírá. Jeden z typů těchto otázek je stupnice (škála), kde respondent vybírá odpověď možností mezi krajními odpověďmi (např. „naprosto spokojen – zcela nespokojen“, „důležité – nedůležité“ apod.).
otázka polouzavřená	je charakteristická úplným výčtem alternativ možných odpovědí, ze kterých respondent vybírá, a navíc zahrnuje kategorii „jiná možnost, jaká“, u níž má respondent možnost napsat svou vlastní odpověď
I. třídění	je základní zpracování průzkumem získaných informací. Výsledky odpovědí na jednotlivé pokládané otázky jsou buď nominální nebo percentuelní (např. 63 % neziskových organizací má problémy toho a toho rázu, 37 % je nemá apod.).
II. třídění	je zpracování průzkumem získaných informací způsobem vztahování jednoho jevu na jev druhý. (např. nejstarší organizace vzniklé před rokem 1990 projevují ze všech organizací nejméně zájmu o počítačová školení).
kvantitativní typy otázek	zaměřené na číselné údaje (př. počet počítačů v organizaci)
kvalitativní typy otázek	zaměřené na verbální proměnné (př. spokojenost s počtem počítačů v organizaci)
pozitivní	jev, kdy na danou otázku většina neziskových organizací odpovídala kladně a zároveň menšina neziskových organizací odpovídala záporně (př. pro 80 % organizací je důležité využití Internetu pro komunikaci a jen pro 10 % je výše uvedené nedůležité)
negativní trend	jev, kdy na danou otázku většina neziskových organizací odpovídala záporně a zároveň menšina neziskových organizací odpovídala kladně (př. pro 45 % je užívání Internetu k lobbování nedůležité a jen 6 % tuto činnost na Internetu považuje za důležitou)
nulový trend	přibližně stejný počet organizací se k dotazu na zkoumaný jev vyjádřilo kladně nebo záporně (př. u 49 % organizací se někdo zabývá rozvojem technického zázemí a u 51 % se nikdo touto aktivitou nezabývá)
N=	označuje celkový počet respondentů, kteří na danou otázku odpověděli (důležitý údaj v případě percentuelních výsledků)
NNO	nestátní nezisková organizace
o.s.	občanské sdružení
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
PR	public relations (vztahy s veřejností)
fundraising	cílené získávání hmotných i finančních prostředků
IT	informační technologie
PC	počítač
SW	software (programové vybavení počítače)
HW	hardware

Quo Vadis
„Neziskové organizace v ČR a informační technologie“

Editor: Věra Cihlářová

Vydala Attavena, o.p.s. / www.attavena.cz, attavena@centrum.cz /

Sazba, grafická úprava a tisk: Attavena, o.p.s.

Náklad: 70 ks + elektronická verze

České Budějovice, říjen 2003

ISBN: 80-86778-04-5

Financováno z programu PHARE Evropské unie.

<http://www.attavena.cz>

attavena@centrum.cz

Attavena, o.p.s.

vzdělávání v práci s informačními technologiemi
grafické práce a publikační činnost
spoluúčast na vytváření internetového katalogu Kormidlo

Vzdělávání: Kancelář
Internet
Prezentace
Grafika

DTP: postery
výroční zprávy
informační materiály
tvorba www